

Beslutsunderlag

Styrelsen 2022-09-26

Diarienummer 0043/22

Handläggare: Catrine Norrgård, filialchef

Telefon: 031-368 54 50

E-post: catrine.norrgard@gshab.goteborg.se

Gothenburg European Offices halvårsrapport 2022

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Gothenburg European Offices halvårsrapport 2022, som sker enligt handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning, antecknas.
2. Halvårsrapporten översänds till kommunstyrelsen som information.

Sammanfattning

Gothenburg European Office (GEO) ska arbeta för att uppnå den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för sin omvärlds- och intressebevakning i linje med påverkningsagendan. Den bilagda halvårsrapporten beskriver aktuell omvärldsbevakning och vad som skett inom ramen för uppdraget under första delen av 2022, samt innehåller en bilaga med faktablad om alla aktuella EU-ärenden som berör staden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Aktiviteterna som beskrivs i halvårsrapporten hanteras inom ramen för beslutad budget för GEO. Under våren har inflationen påverkat verksamhetens kostnader. På längre sikt arbetar GEO tillsammans med förvaltningar och bolag för att öka EU-finansieringen av Göteborgs Stads verksamheter samt bevaka att förslag till EU-lagstiftning inte skapar onödiga kostnader för verksamheterna.

Bedömning ur ekologisk dimension

GEO har under våren jobbat med flera initiativ inom EU:s gröna giv. Tätt ihop med miljöförvaltningen har GEO varit pådrivande och fortsätter delta i pågående arbete inom EU:s mission för klimatneutrala och smarta städer. Cirkulär ekonomi har stått i fokus i samarbete med Göteborgs Stads Leasing AB. Tillsammans med organisationerna POLIS, ERRIN och STRING har GEO bedrivit påverkansarbete inom transportpolitiken. GEO har även arrangerat ett webinarium för att diskutera naturpedagogik som ett verktyg för att inkludera unga i EU:s gröna giv. Syftet har varit att bidra till utveckling av EU:s lagstiftning och framföra Göteborgs synpunkter och goda exempel och att inspirera andra och stärka stadens profil.

Bedömning ur social dimension

GEO har haft ansvar för att samordna Göteborgs Stads ansökan om att bli EU-huvudstad för mångfald och inkludering, vilket profilerade stadens arbete.

Bilagor

1. GEO:s halvårsrapport 2022
2. Faktablad till halvårsrapporten 2022

Ärendet

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) informeras i den bilagda halvårsrapporten om hur GEO har levererat inom ramen för uppdraget under första delen av 2022.

Rapporteringen sker i enlighet med den handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning för 2022 som kommunstyrelsen beslutat om 2022-04-06. Rapporten översänds till kommunstyrelsen som information.

Beskrivning av ärendet

Gothenburg European Office (GEO) ska arbeta för att uppnå den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för sin omvärlds- och intressebevakning i linje med Göteborgs Stads påverkningssagenda. Kommunfullmäktige beslutade 2021-02-25, § 20 att inriktningen för GEO främst ska vara hållbar stads- och samhällsutveckling samt innovation och digitalisering. Kommunstyrelsen fattade 2022-04-06 beslut om Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2022.

Stadshus styrelse ansvarar för GEO:s verksamhet. GEO rapporterar löpande till kollegor i Göteborgs Stad, samt rapporterar sina aktiviteter veckovis till vice vd för Stadshus och till avdelningschef på stadsledningskontoret. Stadshus styrelse informeras genom denna halvårsrapport och i en årsrapport efter årsskiftet.

De dominerande frågorna är de som sorterar under EU:s gröna giv, det vill säga klimat, energi och miljöfrågor, samt mobilitetsfrågor. GEO har emellertid också aktivt jobbat med den så kallade sociala dimensionen, framförallt genom att stötta de nya förvaltningarna i Staden.

GEO har löpande utfört omvärlds- och intressebevakning i Bryssel gentemot de europeiska institutionerna inom ramen för uppdraget samt i linje med Påverkansagendan. GEO har även hållit kollegor i förvaltningar och bolag informerade om utvecklingen i EU och motiverat dem att delta i seminarier, projektansökningar och nätverk.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

Halvårsrapport 2022 Gothenburg European Office

om europeisk omvärlds- och intressebevakning

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Syftet med GEO	3
1.2	Inriktning – och styrning	3
1.3	Uppföljning	3
2	Omvärlds- och intressebevakning	4
2.1	Den gröna omställningen och krigets konsekvenser	4
2.1.1	Turbulens i EU:s energisystem	4
2.1.2	Säkerhetspolitiska trender	7
2.1.3	100 klimatneutrala städer	7
2.1.4	Cirkularitet och klimatanpassning	8
2.2	Hållbar samhällsutveckling	9
3	Inför 2023	10
3.1	Svenskt ordförandeskap	10
3.2	Bauhausinitiativet och stadsbyggnad	10

1 Bakgrund

1.1 Syftet med GEO

Gothenburg European Office (GEO) representerar Göteborgs intressen gentemot EU:s institutioner och övriga nätverk och organisationer verksamma i Europa och arbetar aktivt med lagstiftningsförslag och finansieringsmöjligheter som berör Göteborg. Det betyder att GEO är ”stadens öron och röst i Bryssel”. Kontoret blir en brygga mellan EU-nivån och den lokala. GEO för en kontinuerlig dialog med EU-kommissionen, Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att relevanta aktörer känner till Göteborgs stads position och goda exempel. GEO bevakar utvecklingen av de förslag som läggs fram av EU-kommissionen, ofta innan de presenteras, och analyserar vad de kan få för konsekvenser för Göteborg.

GEO ser till att tjänstepersoner i Göteborgs stad, som arbetar med ämnen som berörs av EU-policy, hålls informerade om hur ärendena fortskrider. GEO har även en rådgivande funktion gentemot bolagen i deras arbete.

EU:s program och fonder är verktyg som ska bidra till EU:s långsiktiga målsättningar, varav flera överlappar med Göteborgs egna mål. GEO bevakar EU:s tematiska sektorsprogram och fonder som förvaltas eller koordineras från Bryssel. Påverkan är möjlig, eftersom utlysningarna ska rikta sig till genomförbara projekt, och kommissionen därför efterfrågar kunskap och konkreta idéer och inspel kring städernas behov.

1.2 Inriktning – och styrning

Kommunfullmäktige beslutade i februari 2021 om att inriktningen för GEO:s arbete är hållbar stads- och samhällsutveckling, digitalisering och innovation. Kommunstyrelsen fattade beslut om Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2022, vid sitt sammanträde den 6 april 2022.

GEO rapporterar löpande till de kollegor i Göteborgs Stad som är direkt berörda av policyutvecklingen i Bryssel, samt rapporterar sina aktiviteter veckovis till vice vd för Stadshus samt avdelningschef på stadsledningskontoret.

1.3 Uppföljning

Stadshus styrelse ansvarar för GEO:s verksamhet. Stadshus styrelse informeras i halvårsrapporten i september och genom en årsrapport efter årsskiftet. Till halvårsrapporten bifogas en bilaga med faktablad, som ger en övergripande beskrivning av hur frågorna utvecklats under året. Dessa används som stöd till tjänstepersoner i stadens förvaltningar och bolag.

2 Omvärlds- och intressebevakning

2.1 Den gröna omställningen och krigets konsekvenser

2.1.1 Turbulens i EU:s energisystem

Energifrågorna var högt på agendan i EU redan innan den ryska invasionen av Ukraina, genom att klimatomställningen genererar ny eller uppdaterad energilagstiftning. GEO arrangerade en studieresa för representanter för svenska regionala/lokala energibolag inklusive Göteborg Energi på temat energilagstiftningspaketet ”fit for 55”. På programmet stod möten med olika europaparlamentariker, generaldirektoraten för energi och för skatt, samt möte med den svenska representationen. Under våren har de olika delarna av paketet behandlas¹, men den övergripande frågan är hanteringen av konsekvenserna av invasionen av Ukraina och effekterna på energimarknaden.

2.1.1.1 REPowerEU

EU har sedan tidigare uppmärksammat riskerna för störningar i gasleveranserna från Ryssland. Till exempel antog EU-kommissionen en strategi för energitrygghet² år 2014, för att skapa motståndskraft mot störningar och totala avbrott i energiförsörjningen på kort sikt och ett minskat beroende av vissa bränslen, energileverantörer och tillförselvägar på lång sikt.

Redan under vintrarna 2006 och 2009 drabbades medborgarna i några av de östeuropeiska medlemsstaterna av avbrott i gasförsörjningen och en stor andel av EU:s energipolitik har sedan dess handlat om att minska beroendet av Ryssland som leverantör. Exempelvis gjordes investeringar i reservinfrastruktur obligatoriska 2010.³

Konsekvenserna av Rysslands invasion hanteras på flera olika sätt. Under våren presenterade exempelvis EU-kommissionen åtgärdsplanen REPowerEU⁴, för att minska beroendet av ryska fossila bränslen genom att gå vidare med klimatomställningen och samarbeta för ett mer resilient energisystem.

Åtgärderna grupperas under fyra rubriker;

- Spara energi,
- Diversifiera källorna,
- Snabbt ersätta fossila bränslen genom att påskynda EU:s övergång till ren energi,

¹ Förklaras i bilagan med faktabladen.

² COM (2014)330

³ Förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen

⁴ COM (2022)230 Planen REPowerEU

- På ett smart sätt kombinera investeringar och reformer.

Städer uppmanas utveckla energisparåtgärder som är anpassade till lokala förhållanden. EU-kommissionen anser att städer och regioner bör lansera informations- och stödsystem, energibesiktningar och energiförvaltningsplaner samt göra utfästelser om sparmål. Man önskar att städer använder allmänhetens engagemang till att minska energianvändning och byta till fossilfritt, till exempel inom ramen för EU:s mission för 100 klimatneutrala städer och Europeiska stadsinitiativet⁵. Kommissionen har också samlat exempel på åtgärder i städer i ett faktablad.⁶

EU har vidare inrättat en EU-energiplattform för frivilliga gemensamma inköp av gas, LNG och vätgas. Satsningarna på förnybart kanaliseras särskilt mot solpaneler och vindenergi, särskilt till havs.

Mål sätts om att fördubbla dagens installationstakt för enskilda värmepumpar, men också påskynda utbyggnaden av storskaliga värmepumpar, geoenergi och solvärmeenergi bland annat genom utveckling av fjärrvärmesystem som ersätter fossila bränslen och använder industrivärme där den finns. Förnybart väte anses också avgörande för att ersätta fossila bränslen i industrier och transporter. Investeringsbehoven för central infrastruktur för väte uppskattas till 28 - 38 miljarder euro för rörledningar och 6 - 11 miljarder för lagring. Kommissionen stödjer utvecklingen av tre importstråk för väte via Medelhavet, Nordsjön och när läget tillåter, Ukraina.

För ökning av biogasproduktionskapaciteten och för att främja omvandling till biometan beräknas investeringsbehovet till 37 miljarder euro till 2030. Det finns en särskild EU-handlingsplan för biometan med fokus på hållbar produktion, till exempel rester från skogsbruk.⁷

GEO har förberett ett seminarium om fjärrvärmens roll i REPowerEU som skulle genomföras i september i Europaparlamentet i Bryssel, men som har fått skjutas fram till senare i höst.

2.1.1.2 Spara gas för en trygg vinter⁸

Under sommaren presenterade kommissionen ytterligare åtgärder för att hantera att Ryssland avsiktligt hållit nere gasleveranser och för att förbereda inför en total avstängning av gas till EU. Gaslagren var då fyllda till 64% och i skrivande stund är siffran 82%. Kommissionens förslag till åtgärder innehåller en marknadsanalys. Förslaget har två mål: 1) Varje medlemsstat bör minska användningen av gas. 2) Tillhandahållande av ett skyddsnät för alla medlemsstater.

Ett fullständigt avbrott i rysk gas, utlöser en övergripande EU-varning för Europeiska unionen. EU-kommissionen ber medlemsstaterna att minska

⁵ [European Urban Initiative | EUI \(urban-initiative.eu\)](https://urban-initiative.eu)

⁶ [ec_rtd_saving-energy-factsheet.pdf \(europa.eu\)](https://ec.rtd.saving-energy-factsheet.pdf)

⁷ SWD(2022) 230 final

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0360&from=EN>

gasförbrukningen med 15 %. Med en sådan minskning kan EU ta sig igenom vintern på ett säkert sätt i händelse av ett fullständigt avbrott i leveransen.

Några medlemsstater är mer direkt exponerade än andra, men EU uppmanar till solidaritet. Alla medlemsstater drabbas av konsekvenserna av en störning. Förslaget bygger på förordningen om försörjningstrygghet som förutser att medlemsstaterna kan lita på varandra. För att nå sparmålet beskrivs olika åtgärder som medlemsländerna kan vidta för att främja en minskning av efterfrågan och förbrukningen av gas hos den offentliga sektorn, företag och även hushåll. Senast i slutet av september ska medlemsländerna uppdatera sina befintliga nationella krisplaner med sina planerade åtgärder för att minska efterfrågan.

EU-kommissionen menar att under oktober till mars kan stora besparingar uppnås genom att man använder alternativa värmekällor till fjärrvärme. Det kan exempelvis röra sig om värmepumpar och smarta energiledningssystem i hushållen och genom gasbesparingskampanjer, att till exempel sänka termostaten med en grad eller använda mindre varmvatten. Väl utformade tariffsystem som bygger på bonus malus-system kan också främja beteendeförändringar och ytterligare besparingar. Besparingar kan även uppnås genom krav på minskad uppvärmning av offentliga byggnader, kontor, kommersiella byggnader och öppna ytor som uteserveringar, där detta är tekniskt genomförbart och möjligt att verkställa. De offentliga myndigheternas roll när det gäller att föregå med gott exempel är avgörande i detta avseende, menar kommissionen.

2.1.1.3 Energimarknaden

EU-kommissionen varnar för allvarliga störningar i energiförsörjningen i vinter och man förbereder förslag för att sänka elpriserna. Det spekuleras både om en extraskatt för energibolag som tjänar på de höga priserna, och obligatorisk energibesparing. Skattefrågor kräver dock enhällighet inom EU vilket bedöms minska sannolikheten för att förslaget blir verklighet. EU-kommissionens förslag är planerad till den 14 september.

Om man tar vägledning av Tysklands agerande för att förutspå vad EU kan komma att göra, så planerar Tyskland för en kompensation till konsumenter och företag för höga energipriser. Man vill även begränsa extrema vinster hos producenter av andra energislag än gas för att finansiera kompensationsåtgärder. Man överväger även ett pristak.⁹

Enligt uppgift har energiministerrådet den 9 september diskuterat:

- A) Frikoppling/begränsning av inverkan av gaspriset på elpriset,
- B) Ökad likviditet på marknaden,
- C) Samordnade efterfrågeminskningsåtgärder för el
- D) Begränsning av intäkterna för elproducenter inom inframarginalen

⁹ [20220903_Massnahmenpaket.pdf \(spd.de\)](#)

E) ETS-systemets möjligheter

Spanien och Portugal har redan tillåtit att testa ett pristak på gas, men det resulterade i en ökad förbrukning av gas, så det är troligt att man drar lärdom av dessa erfarenheter. Spanien ville redan 2021 separera gaspriset från elpriset, men utan framgång.

2.1.2 Säkerhetspolitiska trender

I Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2022, preciseras att ”Vidare ska GEO i sin bevakning även beakta säkerhetspolitiska trender och policybeslut inom EU som kan ge lokala och regionala effekter för Göteborg. Under verksamhetsåret 2022 kan detta vara särskilt viktigt med orsak av Rysslands invasion av Ukraina och det ändrade säkerhetsläget i Europa.”

Under våren arrangerade GEO ett webbmöte för kollegor med inrikeskommissionärens kabinettschef för information och samtal om aktuell migrationspolitik och trender kopplat till invandringen från Ukraina. En tjänsteperson från EU-kommissionen bjöds in till stadens omvärldsbevakningsnätverk under våren för att tala om bekämpning av desinformation. Under våren har GEO bistått stadsledningskontoret med information om ett kommande sanktionspaketet gällande hamnens verksamhet och ryska fartygsanlöp.

GEO har vidare bjudit in en talare från EU-kommissionen till Göteborgs Stads mötesplats för digitalisering och innovation i oktober, som ska tala om cybersäkerhet och hot.

2.1.3 100 klimatneutrala städer

2.1.3.1 Förberedelser och ansökan

EU:s städer har fått en viktig roll i arbetet för nå de uppdaterade klimatmålen till 2030. I EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer har Göteborg valts ut för att agera föregångare i klimatomställningen. Städerna ska fungera som föregångare för gröna lösningar genom att testa och sammankoppla nya och existerande lösningar och metoder anpassat till deras lokala förutsättningar. Städernas erfarenheter kommer sedan utgöra planeringsunderlag för att möjliggöra alla Europas städers klimatneutralitet till 2050. De 100 utvalda blir stommen i ett kunskapscenter, med syfte att identifiera luckor och prioriterade områden för politiska åtgärder.

GEO har hjälpt miljöförvaltningen att samla in material, sammanställa och strategiskt formulera sin ansökan.

Sedan 2019 har GEO deltagit i det förberedande arbetet i utformningen av missionen genom att delta på möten med EU-kommissionen och profilera Göteborg i Bryssel. GEO har också arbetat strategiskt för att säkerställa att

kollegor kunnat ta del av tidig information. Genom detta gavs Göteborg förutsättning att påbörja sin interna kartläggning tidigt.

2.1.3.2 Fortsatt arbete

Nästa steg blir att utveckla så kallade Climate City Contract (CCC), som ska innehålla en övergripande plan för hur Göteborg planerar att nå klimatneutralitet i alla sektorer som energi, byggnader, avfallshantering och transport. Detta kommer att kräva engagemang i alla stadens bolag och förvaltningar samt ett nytt tvärsektorielt arbetssätt. Det är inte samma som det svenska klimatkontrakt som tagits fram inom Viable cities.

CCC ska skapas tillsammans med medborgarna då det är deras behov och åtaganden som ska stå i centrum för klimatarbetet. Samarbetet ska även inkludera akademien, näringslivet, civilsamhället och Göteborgs alla verksamheter. Genom GEO kom Göteborgs arbetsgrupp för EU-missionen i kontakt med det Horisont-finansierade projektet MOSAIC som erbjöd att avsätta resurser, stöd och finansiering till utvalda pilotstäder för medborgarengagemang, varav Göteborg sedan blev en.

Staden kommer också få hjälp att skriva en investeringsplan för att generera nationella, regionala, europeiska och privata investeringar. Planen ska svara mot den analys om de hinder och lösningar som Göteborg måste identifiera. Via missionsplattformen kommer Göteborg erbjudas tekniskt, lagstiftningsmässigt och finansiellt stöd till arbetet.

Städer kan även ansöka om att bli piloter inom det tvååriga programmet Pilot City Programme. Pilotstäderna ska koppla ihop lösningar inom olika utsläppsdomäner. Nyckeln i arbetet med ansökan är att förstå vilka barriärer som finns för klimatomställningen och vilken rådighet städerna har för att hantera dessa barriärer. Det handlar alltså inte om industriomställning. För Göteborgs del innebär det att en eventuell ansökan borde fokusera på de områden vi identifierat som barriärer och inom utsläppsdomäner som vi också har rådighet över.

2.1.4 Cirkularitet och klimatanpassning

I EU:s nya handlingsplan för cirkulär ekonomi lanserades Initiativet för Cirkulära städer och regioner (CCRI). Syftet med initiativet är att öka den lokala implementeringen av cirkulär ekonomi inom EU genom att öka synergier mellan existerande projekt, sprida kunskap och visa upp bästa praxis. Under våren 2022 öppnade CCRI en utlysning för städer och regioner att ansöka om att bli pilot eller stipendiat inom initiativet. GEO har, tillsammans med Göteborgs Stads Leasing AB, arbetat med stadens ansökan. I juli meddelades att Göteborg valts ut från fler än 100 sökande att bli en av de tolv utvalda piloterna. Som pilot går Göteborg före i den cirkulära omställningen och kommer att erbjudas både finansiellt och tekniskt stöd i implementeringen av cirkulära lösningar. Just nu pågår kartläggning av Göteborgs behov för att vi ska kunna erbjudas skräddarsytt stöd i denna process.

Klimatanpassning

Missionen för klimatanpassning är en av EU:s fem missioner och ska säkerställa att EU når målsättningarna i den nya strategin för klimatanpassning, genom att stödja minst 150 europeiska regioner och samhällen för att säkra deras förmåga att klara klimatförändringarna till 2030. Göteborg kan lära mycket av andra regioner och städer som kommit längre i sin klimatanpassning.

När missionen lanserades i september 2021 sammanställdes möjligheterna för Göteborg att engagera sig. GEO har bevakat utvecklingen, löpande uppdaterat stadsledningskontoret och säkerställt Göteborgs deltagande vid en utfrågning av EU-kommissionens samordnare i februari 2022.

När intresseanmälan öppnade den 14 mars 2022, tog GEO fram en detaljerad sammanställning av vad en ansökan skulle innebära. Tillsammans med stadsledningskontoret har en ansökan färdigställts. EU-kommissionen godkänner ansökningar löpande, så tidig ansökan var viktigt.

2.2 Hållbar samhällsutveckling

För att främja jämlikhetsarbete i medlemsstaterna lanserade EU-kommissionen priset European Capitals of Inclusion and Diversity i november 2021. GEO flaggade för att priset skulle lanseras redan i september 2021 för intressenter i Göteborg, så man kunde börja förbereda ansökan tidigt.

Priset uppmärksammar det arbete som kommuner i EU gör för att främja inkludering och skapa diskrimineringsfria samhällen. Det är en chans för städer att visa upp initiativ som skapar mer mångfald och inkludering för de olika diskrimineringsgrunderna (kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller trosuppfattning, ålder eller sexuell läggning) samt intersektionalitet. GEO blev samordningsansvarig för Göteborgsansökan som skickades in i februari.

I maj tilldelades Göteborg två priser för sitt arbete: silverutmärkelse som europeisk huvudstad för inkludering och mångfald, samt silverutmärkelse för arbetet med romsk inkludering. Göteborg var den enda staden som fick pris i två olika priskategorier.

Jury lyfte framför allt Göteborgs arbete med politiska råd för minoriteter och som säkrar minoriteters politiska representation, Romano Center i Väst samt Göteborgs omfattande planer och strategier som riktar in sig till flera olika grupper, vilket synliggör dessa grupper och deras individuella behov.

Prisutdelningen gav GEO möjlighet att träffa EU:s jämlikhetskommissionär och EU-kommissionens vice-ordförande samt borgmästare och viceborgmästare från de andra finaliststäderna. Till följd av vinsten bjöd EU-kommissionen in Göteborg att tala vid en panel i Europaparlamentet under den europeiska romaveckan.

3 Inför 2023

3.1 Svenskt ordförandeskap

Sverige tar över ordförandeklubban i Europeiska unionens råd den 1 januari 2023. Förberedelserna har pågått länge då Sverige ingår i den så kallade ordförandeskapstrion med Frankrike och Tjeckien, med ett gemensamt program som presenterades i december 2021.¹⁰ Den allmänna politiska inriktningen för Sveriges ordförandeskap presenterades i juni 2022 men programmet antas i slutet av året.¹¹

I praktiken innebär ordförandeskapet att tjänstemän från Sverige leder och planerar möten och förhandlingar i Bryssel/Luxemburg och den svenska ministern på ministerråd. I förhandlingar föreslår ordförandeskapet kompromisser som ligger till grund för beslut. Eftersom det pågår många parallella förhandlingar utifrån EU-kommissionens förslag, kan ordförandeskapet prioritera upp eller ner en fråga, men förhåller sig neutral för att lägga fram trovärdiga kompromissförslag.

Sverige har fokus på att genomföra den formella rollen, som beskrivs ovan, och enbart ett fåtal kringarrangemang utöver de formella mötena. Listan över möten presenterades i juni.¹² GEO har tillsammans med VGR, Länsstyrelsen och representanter från stadsledningskontoret och Business Region Göteborg AB gett input till Regeringskansliet i planeringen av de möten som genomförs i Göteborg. För GEO ligger emellertid fokus på att använda våren 2023 för att nyttja det eventuellt ökade intresset för Sverige i Bryssel genom att organisera olika typer av möten.

3.2 Bauhausinitiativet och stadsbyggnad

Bauhausinitiativet vill förena de tre perspektiven hållbarhet, estetik och inkludering, det vill säga när vi bygger hållbart ska det också vara vackert samt syfta till att människor trivs och nå alla medborgare. Nya Bauhaus handlar inte om att bygga nya stadsdelar som skyltfönster för innovation eller hållbarhet. Nya Bauhaus är heller inte ett program för EU-finansiering, utan snarare en plattform för dialog mellan experter med olika perspektiv och en inspirationskälla för genomförare.

GEO arrangerade under Bauhausfestivalen i Bryssel ett seminarium om inkluderande stadsbyggnad. Vid seminariet medverkade bland annat Göteborgs stadsarkitekt, EU-kommissionen och andra experter. Seminariet ledde till att Göteborg via GEO fick förhandsinformation om en utlysning om just inkluderande stadsbyggnad.

¹⁰ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14441-2021-INIT/sv/pdf>

¹¹ [Den politiska inriktningen för Sveriges ordförandeskap i EU - Regeringen.se](#)

¹² [Möten i Sverige under EU-ordförandeskapet 2023 - Regeringen.se](#)

GEO har också tillsammans med representanter från stadsbyggnadskontoret träffat tjänstepersoner inom EU-kommissionen för att berätta om Prototyp Göteborg och idén om att koppla densamma till Bauhausfestivalen 2023. Under hösten planeras fler möten i Bryssel på samma tema.

Parallellt arbetar GEO med att hjälpa förskoleförvaltningen i en utlysning kallad "places of learning" inom Bauhausinitiativet samt förbereda dem för att ansöka om Bauhauspriset 2023.

Faktablad¹ till GEO:s halvårsrapport europeisk omvärldsbevakning 2022

1 Innehåll

1. Hållbar stadsutveckling	2
1.1 Gröna given – en tillväxtstrategi	2
1.1.1 Genomförande av klimatomställningen	2
1.1.2 Fit for 55 och REPowerEU – förnyad energisektor	6
1.1.3 Miljöfrågor	13
1.1.3.1 Nollföroreningar i luft, vatten och mark	13
1.1.3.2 Handlingsplan för en cirkulär ekonomi	17
1.1.3.3 Biologisk mångfald; strategi för 2030 & bindande mål för naturåterställning	18
1.1.4 Hållbar finansiering – EU:s taxonomi och företags hållbarhetsredovisning	19
1.1.5 Hållbar och smart mobilitet	21
1.1.5.1 ITS-direktivet	22
1.1.5.2 Uppkopplade och automatiserade fordon	23
1.1.5.3 TEN-T-förordningen och CEF investeringar	24
2. Hållbar samhällsutveckling	24
2.1 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter	24
2.1.1 Kompetensförsörjningsagendan och den europeiska ungdomsgarantin	25
2.1.2 Konsumentagendan	26
2.1.3 Den europeiska planeringsterminen och landrapporten i ljuset av Coronakrisen	26
2.2 Medborgerliga fri- och rättigheter	27
2.2.1 Jämställdhetsstrategi och strategi för att motverka det könsbaserade våldet	28
2.2.2 Handlingsplan för integration och inkludering	28
2.2.3 Flyktningmottagandet från kriget i Ukraina	29
2.2.4 Europeisk inkludering- och mångfaldshuvudstad	30
2 Innovation och digitalisering	30
3.1 Artificiell intelligens	31
3.2 Datalag och datadelning för innovation och skydd för databaser	32
3.3 Driftskompatibla digitala offentliga tjänster	33
3.4 Batteripolitik – innovation, kompetensförsörjning och hållbarhet	33
3.5 Innovationsagendan	35

¹ Faktabladerna är en bilaga till GEO:s halvårsrapport och är korta beskrivningar av de aktuella EU-ärenden som berör Göteborgs olika verksamheter.

1. Hållbar stadsutveckling

1.1 Gröna given – en tillväxtstrategi

[Den gröna given](#) är EU:s tillväxtstrategi och svar på världens klimat- och miljömässiga utmaningar. Strategin ska säkerställa att EU blir klimatneutralt till 2050 och är EU-kommissionens högst prioriterade fråga under mandatperioden 2019 – 2024. Detta innebär en kursändring jämfört med tidigare EU-kommissioner. Miljöfrågorna ges ökat fokus och företräde.

Strategin är tvärgående och innebär att EU-kommissionen ser över all befintlig lagstiftning över politikområden såsom trafik, infrastruktur, byggverksamhet och energi, för att säkerställa att de levererar mot den gröna givens mål. Digitalisering och innovation ses som viktiga verktyg i den gröna omställningen.

Översatt till Göteborgstermer skulle en göteborgsk grön giv innebära att miljö- och klimatprogrammet vore den huvudsakliga utvecklingsstrategin och att andra program, såsom näringslivsstrategiska programmet eller trafikstrategin var underordnade och fokuserade på att fördjupa hur näringslivs- respektive trafikåtgärder levererar mot miljö- och klimatprogrammets målsättningar. Investeringar i Göteborg skulle riktas mot att genomföra miljö- och klimatprogrammets mål.

EU har höjt klimatmålen till 2030, vilket innebär att EU:s medlemsländer ska minska sina utsläpp med minst 55% jämfört med 1990-årsnivåer. EU:s nya [klimatlag](#) gör målet om att EU ska nå klimatneutralitet till 2050 juridiskt bindande och fastställer ett ramverk för hur EU ska nå detta mål.

Under 2021 presenterade EU-kommissionen en samling förslag som ska säkerställa att EU:s klimat-, energi och transportlagstiftning är anpassade till de uppdaterade 2030-målen. Förslagen har fått samlingsnamnet "Fit for 55", och har under 2022 behandlats i Europaparlamentet och Rådet. De mest relevanta initiativen för Göteborg inom den gröna given beskrivs nedan.

1.1.1 Genomförande av klimatomställningen

1.1.1.1 Missionen för 100 klimatneutrala städer

[EU:s fem missioner](#) är en nyhet i 2021 – 2027 forsknings- och innovationsprogrammet Horisont Europa. Missionsbaserad forskning- och innovation är en metod för att EU ska fokusera finansiering mot att lösa samhällsproblem som skapar konkret nytta för europeiska medborgare. Missionerna ska stötta EU-kommissionens prioriteringar inom bland annat den europeiska Gröna Given, Nya Europeiska Bauhaus och FN:s hållbarhetsmål. Genom missionerna kopplar EU-kommissionen därmed ihop EU:s finansieringsprogram, politik, lagstiftning och andra EU-initiativ.

Städerna spelar en viktig roll i arbetet för att motverka klimatförändringarna och för att nå de uppdaterade klimatmålen. I [Missionen om 100 klimatneutrala och smarta städer](#) har 100 städer valts ut för att agera föregångare i klimatomställningen och bli klimatneutrala till 2030. Städerna blir till hubbar och föregångare för gröna lösningar genom att testa och sammankoppla nya och existerande lösningar och metoder anpassat till deras lokala förutsättningar. Dessa städers erfarenheter kommer sedan utgöra underlag för att möjliggöra alla Europas städers klimatneutralitet till 2050. De 100 utvalda blir stommen i ett kunskapscenter, med syfte att identifiera luckor och prioriterade områden för politiska åtgärder.

När intresseanmälan stängde den 31 januari 2022 hade 377 städer från alla EU:s medlemsländer och nio associerade länder anmält sitt intresse till missionen. I slutet av april 2022 meddelade EU-kommissionen att Göteborg var en av de [100 utvalda](#).

Nästa steg blir nu att utveckla så-kallat Climate City Contract (CCC), som ska innehålla en övergripande plan för hur Göteborg planerar att nå klimatneutralitet i alla sektorer som energi, byggnader, avfallshantering och transport. Detta kommer att kräva engagemang i alla stadens bolag och förvaltningar samt ett tvärsektorielt arbetssätt. CCC ska även skapas tillsammans med medborgarna då det är deras behov och åtaganden som ska stå i centrum för klimatarbetet. Samarbetet ska även inkludera akademien, näringslivet, och organisationer. Genom GEO kom Göteborgs arbetsgrupp för missionen i kontakt med det Horisont finansierade projektet MOSAIC som erbjöd att avsätta resurser, stöd och finansiering till utvalda pilotstäder. Göteborg ansökte och blev antagen.

Göteborg får inom ramen för missionen också hjälp att skapa en investeringsplan, i vilken man preciserar hur man ska finansiera klimatåtgärderna. Via missionsplattformen kommer Göteborg erbjudas tekniskt, lagstiftningsmässigt och finansiellt stöd till arbetet.

Städer kan också ansöka om att bli piloter inom det tvååriga pilotprogrammet Pilot City Program. Pilotstäderna ska koppla ihop lösningar inom olika utsläppsdomäner och enligt [guideboken som publicerats för sökande](#) är nyckeln i arbetet med ansökan att förstå vilka barriärer som finns för klimatomställningen och vilken rådighet som städerna har i att hantera dessa barriärer. För Göteborgs del innebär det att en eventuell ansökan bör fokusera på identifierade barriärer, och inom utsläppsdomäner som staden också har rådighet över.

GEO har deltagit i det förberedande arbetet i utformningen av missionen och stöttat miljöförvaltningen med att skriva intresseanmälan. GEO har arbetat strategiskt för att få fram tidig information bland annat utkast av genomförandeplanen. Eftersom intresseanmälan var sagd att öppna i september, så analyserade GEO planen under sommaren 2021 och tog fram rekommendationer för vad Göteborg borde inkludera i den kommande intresseanmälan som blev försenad och öppnade i slutet av november 2021. På så sätt gavs Göteborg förutsättningar att påbörja sin interna kartläggning tidigt. GEO har också varit med och påverkat utformningen av missionen sedan idén offentliggjordes 2018, bland annat genom att delta på utfrågningar, workshops och möten med Matthew Baldwin, samordnare för missionen.

I slutet av 2021 lanserades arbetsprogrammet för missionen, varpå GEO tog fram en sammanfattning för vilka finansieringsmöjligheter som vore intressant för staden. Göteborg sökte inte i den första utlysningssperioden, som stängde den 26 april 2022. Tillsammans med Trafikkontoret och Miljöförvaltningen har GEO arbetat för att staden ska lämna in en ansökan till den andra utlysningssperioden, som stänger i början på september. Göteborg har ansökt i utlysningen [HORIZON-MISS-2022-CIT-01-01](#) om säker, hållbar och inkluderande mobilitet.

1.1.1.3 EU:s arbete med klimatanpassning – strategi, finansiering och mission

Tidigare utsläpp av växthusgaser genererar klimatförändringar som får effekter såsom frekventa skyfall, värmeböljor med torka och översvämningar etcetera. [EU:s nya strategi för klimatanpassning](#) antagen i februari 2021, hanterar klimatanpassning på ett mer systematiskt sätt än tidigare genom att underlätta för utveckling av naturbaserade lösningar, främja åtgärder för att minska kunskapsluckor och finansiera klimatanpassningsåtgärder. Städer ska också stöttas genom

erfarenhetsutbyte i nätverket [Borgmästaravtalet](#). Göteborg är medlem i nätverket och framförde att ett ökat erfarenhetsutbyte mellan städer var en av stadens prioriteringar inför framtagandet av den nya strategin (EU9-2020).

Under 2022 har EU-kommissionens arbete med strategin fokuserat på att integrera dess principer i andra strategier, såsom EU:s handlingsplan för en cirkulär ekonomi och EU:s strategi för biologisk mångfald. Klimatanpassning kommer också att integreras i kommande initiativ såsom avloppsdirektivet och byggproduktförordningen, som GEO bevakar.

GEO har bevakat, analyserat och sammanställt finansieringsmöjligheter och presenterat dessa för SLK, Miljöförvaltningen, Trafikkontoret och SBK. Under våren 2022 gjorde GEO en kartläggning av de nya möjligheter till finansiering av klimatanpassningsåtgärder som finns tillgängliga för städer inom [LIFE-programmet](#) och som delats brett. Via GEO:s nätverk har Göteborg också bjudits in att delta i ett Interreg Nordsjö-projekt, med fokus på att hantera urbana värmeöar.

Missionen för klimatanpassning

Missionen för klimatanpassning ska säkerställa att EU når målsättningarna i den nya strategin för klimatanpassning genom att stödja minst 150 europeiska regioner och samhällen för att säkra deras förmåga att klara klimatförändringarna.

När missionen lanserades i september 2021 sammanställde GEO möjligheter för Göteborg att engagera sig i missionen, och delade informationen med SLK. Göteborg har mycket att lära av de städer som kommit längre i klimatanpassningen. GEO har också säkerställt att staden deltog på en utfrågning av EU-kommissionens samordnare för missionen den 22 februari 2022, och förberedde stadens representant inför mötet. När [intresseanmälan](#) sedan öppnade den 14 mars 2022, tog GEO fram en detaljerad sammanställning av vad anmälan skulle innebära, som också delades med SLK. Efter att den första vågen av godkända städer och regioner presenterades i början på juni, arbetade GEO tillsammans med SLK under sommaren för att skicka in stadens ansökan.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.1.4 Renovering av offentliga byggnader, byggnaders energiprestanda samt nya Bauhaus

Byggnader står för 40% av energiförbrukningen och 36% av utsläppen av växthusgaser i EU:s medlemsländer. För att nå målet om klimatneutralitet behöver renoveringstakten öka. EU-kommissionen presenterade därför "[renoveringsvågen](#)" i oktober 2020. Renoveringsvågen är en strategi som ska bidra till ökad energieffektivitet för byggnader och resurssnålt byggande, med mål om att 35 miljoner byggnader i unionen ska renoveras fram till 2030. Det är främst de nationella återhämtningsfonderna, regionalstödet samt finansieringsverktyget InvestEU som ska användas för att genomföra strategin. Även taxonomin kommer att spela roll för gröna obligationer i fastighetssektorn.

Strategins viktigaste delar inkluderar striktare krav, standarder och information om byggnaders energiprestanda, mer riktad finansiering och ökad teknisk assistans för lokala aktörer för att säkra kompetensutvecklingen för gröna jobb. Strategin ska genomföras genom ändringar i direktivet om byggnaders energiprestanda, direktivet om energieffektivisering, direktivet om förnybar energi, direktivet om ekodesign och i uppdateringen av EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS). [Samrådet](#) för strategin pågick under sommaren 2020 och besvarades inte av Göteborg (EU11-2020).

Inom byggverksamhet ska strategin utvidga marknaden för hållbara byggprodukter och tjänster, integrera naturbaserade lösningar och se över lagstiftning för materialåtervinning. Kommissionen lade den 30 mars 2022 fram sitt förslag till en reviderad byggproduktförordning som en del av paketet för en cirkulär ekonomi. Paketet innehåller också ett förslag om en ny förordning om ekodesign för hållbara produkter och är en del av den gröna given. Göteborgs Stad äger och förvaltar många lokaler där arbete bedrivs för att minska klimatpåverkan. Framtidskoncernen är med i Allmännyttans klimatinitiativ med målsättning om att senast år 2030 vara fossilfria och hålla energianvändningen 30 procent lägre. GEO skickade in samrådet till stadsledningskontoret för samordning, som skickade till lokalförvaltning för direkt besvarande. Genom lokalförvaltningen valde Göteborg Stad att inte svara på samrådet (EU22-2020). Förvaltning AB Framtiden har sedan dess uppmärksammat förslaget och hört av sig till GEO för råd om hur man kan framföra sina synpunkter till EU i behandlingen av ärendet.

Byggnaders energiprestanda

EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda (EPBD) reviderades 2018, och har som syfte att förbättra energiprestandan och öka renoveringstakten och därigenom hjälpa EU att uppfylla sina klimatmål. Som en del av "Fit for 55"-paketet i december 2021, antog kommissionen ett [lagstiftningsförslag om att revidera EPBD](#) igen. EU:s visionen är att uppnå ett byggnadsbestånd med nollutsläpp till 2050. Från och med 2030 måste alla nya byggnader i EU vara nollutsläppsbyggnader, medan alla nya offentliga byggnader ska vara det från och med 2027.

Förslaget introducerar en ny definition av nollutsläppsbyggnader och förändringar av befintliga definitioner som "nästan-nollenergibyggnad" (nZEB) och "djuprenovering". För att säkerställa jämförbara nationella standarder måste alla energiprestandacertifikat (EPC) baseras på en harmoniserad skala för energiprestanda senast 2025, och kommer i framtiden att skalas om med sikte på ett byggnadsbestånd med nollutsläpp till 2050. För att hjälpa fastighetsägare att planera renoveringar kommer frivilliga renoveringspass att införas senast 2024 och en "Smart Readiness Indicator" kommer att införas 2026.

Göteborg besvarade samrådet (EU10-2021) och även remissen (diarienummer 1547/21). GEO deltog under året på en av EU-kommissionens hearingar om direktivet och i början av 2022 på Regionkommitténs hearing för att framföra synpunkter. Redan innan förslaget presenterades i december 2021, jobbade GEO tillsammans med Göteborgs Energi för att se till att fjärrvärmens inte missgynnas vid definitionen av "nollenergibyggnader". När förslaget lades kunde det konstateras att förslaget var bättre än utkastet, i och med att EU-kommissionen tagit med förslaget att fjärrvärme skulle räknas in som godkänd energikälla till nollutsläppsbyggnader. Emellertid återstår att samma skrivning kommer med i definitionen av nZEB.

I Europaparlamentet hanterar ITRE-utskottet ärendet. Rapportören lade fram ett utkast till betänkande i juni 2022, som öppnades för ändringsförslag. SKR:s Brysselkontor samordnade sina ändringsförslag med GEO och de skickades till ledamöterna i ITRE. Rådet har diskuterat ärendet flertal gånger och en lägesrapport antogs 10 juni 2022, som diskuterades i energiministerrådet den 27 juni 2022.

Nya Bauhaus

[Nya europeiska Bauhaus](#) (NEB) länkar den gröna given till de miljöer där vi bor och vistas. Genom att kombinera de tre dimensionerna hållbarhet, estetik och inkludering ska initiativet uppmuntra en ny

typ av stadsbyggnad. EU-kommissionen satte i [meddelandet](#) om NEB ramverket för hur initiativet ska implementeras. Finansiering görs tillgänglig inom redan existerande fonder och program och den största delen kommer från Horisont Europa, LIFE-programmet och regionalfonden. EU-kommissionen etablerar också ett NEB Labb där det ska vara möjligt att testa verktyg, innovativa lösningar och politiska åtgärder för att underlätta omvandling av den byggda miljön på lokal nivå. Under 2022 genomfördes en Bauhaus-festival med utställningar, workshops och seminarier.

För Göteborgs Stad är NEB intressant eftersom det innebär möjligheter för profilering, viss finansiering och kunskapsutbyte. I slutet av 2021, presenterade GEO NEB för Älvstranden och senare för SBK tillsammans med Göteborgs Universitet. GEO har också gjort en sammanställning av finansieringsmöjligheter inom NEB som har delats med Älvstranden, SBK och GSL. SBK och Göteborg &Co engagerades inför Bauhausfestivalen, och GEO arrangerade ett event under festivalen om design av offentliga platser. EU-kommissionen deltog i panelen och andra aktörer såsom forskare, företag och aktivister. GEO tog också initiativ till att Göteborg genom SBK gick med i initiativet "Bauhaus-vänner" som en del av strategin att profilera staden inom initiativet.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2 Fit for 55 och REPowerEU – förnyad energisektor

En revidering pågår för att säkerställa att all relevant EU-lagstiftning är i linje med målet om 55% utsläppsminskning av växthusgaser. I juli 2021 presenterades den första delen av paketet med tolv förslag som bland annat inkluderar: förslag på förändringar av systemet för handel av utsläppsrätter (EU33-2020), förordningen om ansvarsfördelning, energiskattedirektivet (ej inskickat samråd), direktivet för förnybar energi (EU31-2020) och direktivet för energieffektivisering (EU32-2020). I december presenteras den andra delen av paketet, bland annat förordning för TEN-T (EU08-2021), byggnaders energiprestanda (EU10-2021), ITS-direktivet (EU27-2020) samt strategi för stadstrafiken (EU17-2021). Göteborg drev ett aktivt påverkansarbete under den förra revideringsprocessen, och deltar i revideringen igen.

Under hösten 2021 anordnade GEO ett informationsmöte om "Fit for 55"-paketet för kollegor. En enhetschef på generaldirektoratet för energifrågor presenterade paketet och svarade på frågor. Sedan paketet presenterades har GEO även haft möten med den svenska ständiga representationen i Bryssel för att diskutera hur förhandlingarna om paketet går. GEO arbetar tillsammans med SKR och Stockholm i flera av ärendena.

1.1.2.1 Infrastruktur för alternativa bränslen

Den gröna given har satt ett mål om att minst en miljon allmänt tillgängliga laddnings- och tankstationer ska finnas på plats senast 2025. I slutet av 2020 fanns ca 213 000 allmänt tillgängliga laddningsstationer. Syftet med direktivet [2014/94/EU](#) om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen (AFID) är att säkerställa utbyggnaden av laddinfrastruktur och direktivet innehåller gemensamma standarder för deras design och användning. I AFID ställdes krav på nationella mål och planer för utrustningen av tankställen och elfordon. Den [svenska nationella planen](#) från 2016 uppfyllde få av kraven i artikel 3. Planen innehåller varken framtida uppskattningar för alternativa bränslefordon eller mål för alternativa drivmedel för laddning eller tankning av infrastruktur.²

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017SC0365&from=EN>

Den tekniska utvecklingen har kommit långt och marknaden har mognat sedan direktivet kom 2014 och kommissionen har under en längre tid filat på en uppdatering. Göteborg besvarade samrådet EU07-2020. Göteborg menar att direktivet bör täcka både offentligt tillgänglig infrastruktur och privat. Göteborg menar också att de nationella policyplanerna inte är tillräckliga för att nå målen, och att nationella mål måste sättas för el, LNG och vätgas för tunga fordon samt för elanslutning i hamn och att dessa mål måste gälla för hela transportkorridoren och baseras på en gemensam europeisk metodologi. Detta ligger i linje med EU-kommissionens egen utvärdering och det förslag som presenterades. Göteborg besvarade också remissen (diarienummer 1023/21).

[Förslaget](#) presenterades den 14 juli 2021. I förslaget till förordning (AFIF) finns bindande mål för utbyggnaden av infrastrukturen och ytterligare åtgärder för att säkerställa driftskompatibilitet hos infrastruktur och tjänster för användning av infrastruktur för alla fordon som drivs med alternativa bränslen. Enligt förslaget måste medlemsstaterna öka sin laddningskapacitet i linje med bilförsäljningen av fossilfria fordon, och se till att installera laddnings- och tankställen med regelbundet längs stora motorvägar, var 60:e kilometer för elektrisk laddning och var 150:e för tankning av vätgas. Förslaget innehåller också krav på el-laddning i hamnar för fartyg vid kaj och LNG. Krav som Göteborg Hamn stödjer.

Parallellt med översynen av direktivet om utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen görs en översyn av förordningen om det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och direktivet om byggnaders energiprestanda. Utbyggnaden av infrastrukturen för alternativa bränslen ska framför allt ske längs TEN-T-korridorerna, och krav finns på vätgasladdning i stadsknutpunkterna. Direktivet om byggnaders energiprestanda innehåller krav på laddningsplatser i privata byggnader.

Kommissionen kopplar frågan om nollutsläppsfordon till nödvändiga nätinvesteringarna inom ramen för kommissionsinitiativ som ingår i EU:s strategier för integrering av energisystemet³ och till vätgas. Med den [europeiska alliansen för ren vätgas](#) skapar EU en drivkraft för samordning av marknadsaktörerna längs hela värdekedjan. Det räknas också främja utvecklingen av marknaden för bränslecellslastbilar, och i ännu högre grad marknaden för långfärdsbussar.

I rapporten ["Fossilfritt Göteborg – vad krävs?"](#) har staden utrett frågan om hur Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet. En av åtgärderna som rapporten föreslår är att öka tillgången till förnybara bränslen och eldrift. Göteborg satsar på att upprätta fler laddningsstationer och vill öka andelen el-och biogasfordon, bland annat hos kommunens egna fordon. Göteborgs Stads fordonsflotta ska vara fossilfri senast 2023. GEO har bevakat AFID för Göteborg Leasing AB. Samrådsvaret låg i linje med kommissionens förslag. Göteborg har [goda exempel](#) att dela med sig av. Transport-utskottets hade deadline för ändringsförslag för rapporten i mars 2022. Den 2 juni 2022 antog rådet sin allmänna riktlinje (förhandlingsposition), och är redo för trilogförhandlingar.

(Uppdaterat juli 2022)

³ En smart integrering av elfordon och dubbelriktad laddning kommer också att skapa flexibilitet. Även om det eldirektiv och den elförordning som antogs 2019 tillhandahåller den rättsliga ramen för elmarknaden kan det krävas ytterligare krav kring laddningsstationer och kommunikationen mellan laddningsstation och fordon för att göra det möjligt att fullt utnyttja smart och dubbelriktad laddning.

1.1.2.2 Direktivet för förnybarenergi och energieffektivitetsdirektivet

Som en del av den gröna given genomförs en översyn av [EU:s direktiv om förnybar energi](#) (RED) för att uppfylla EU:s ökade klimatambition och målet om 40% förnybart. RED innehåller regler om stödsystem för förnybar energi, ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor, administrativa förfaranden, integrering av förnybara energikällor i byggnader, egenanvändning och gemenskaper för förnybar energi samt om förnybar energi inom uppvärmning och kylning liksom transporter. I RED fastställs också hållbarhetskriterier.

Varje medlemsland får separata mål, och sektorsvisa mål tas fram för transportsektorn, uppvärmning och kylning, byggnader och industri. Hållbarhetskraven för bioenergi skärps, bl.a. med krav på medlemsländer att skydda större kolsänkor. Produktionsanläggningar med mindre kapacitet än 20 MW var undantagna från att följa och rapportera enligt hållbarhetskriterierna för biomassa, men gränsen föreslås nu flyttas till 5 MW.

Göteborg besvarade samrådet (EU31-2020). Göteborg menade att medlemsstaterna borde ges mer flexibilitet. Samrådssvaret argumenterar för att förutsättningarna för förnybar produktion skiljer sig starkt mellan de olika medlemsstaterna. Tillgång till vattenkraft och biomassa, vindkraftsförutsättningar med mera, är resurser som måste kunna brukas på bästa sätt. Direktivet måste därför vara så flexibelt att varje medlemsstat kan nå förnybarhetsmålen på snabbast och effektivast sätt. Utmaningarna skiljer sig inte bara vad gäller naturresurser. Det gäller också saker som uppvärmningsbehov, industristruktur och inte minst hur det befintliga energisystemet är uppbyggt.

Göteborg menar också i samrådssvaret att det är viktigt att skilja på koldioxidinfångning och lagring av fossil koldioxid (CCS) och av biogent koldioxid (BECCS). Stödsystem för CCS kan leda till att utfasningen av fossila bränslen fördröjs eller i vissa fall kanske till och med ökar användningen av fossila bränslen, något som inte bör subventioneras. CCS är en fortsatt oetablerad, kostsam och energikrävande teknik och bör inte användas i stället för att ersätta fossila bränslen med förnybara alternativ. På samma sätt ska inte mål och policy för minskade växthusgasutsläpp konkurrera med dito CCS/BECCS.

Industriutskottets rapport antogs i juli 2022. Europaparlamentet diskuterar frågan vid plenarsessionen i september. I ITRE-rapporten föreslås att hållbarhetskriterierna för biomassa skärps och att man påskyndar tillståndsgivningsprocessen för RES-anläggningar, och kräver att varje medlemsstat utvecklar minst två gränsöverskridande RES-projekt i slutet av 2025. Rapporten föreslår mål för nyckelsektorer som är mer ambitiösa än kommissionens ursprungliga förslag. Rådet antog sin allmänna riktlinje den 29 juni 2022 och är redo för trepartsförhandlingarna. Rådet lägger det allmänna målet på 40 %, och har lägre ambitioner för sektorsmålen än EU-kommissionens förslag och industriutskottets position.

[Energieffektivitetsdirektivet](#) (EED) från 2012 syftade till att uppfylla EU:s mål om minst 20 % förbättringar av energieffektiviteten senast 2020 jämfört med 2005 års nivåer. Principen om ”energieffektivitet först” fastslogs i EED. Under 2018 [reviderades EED](#) för att leverera mot det nya målet om minst 32,5 % energieffektiviseringar fram till 2030 och [revideras nu](#) i förslaget till 36-39 % med anledning av de nya klimatmålen. Förslaget är en ram som fastställer energieffektivitetsmålen och de viktigaste sektorsövergripande åtgärderna såväl som de mer specifika. EED är inriktad på

energibesparingar i den offentliga sektorn inklusive skyldigheten att renovera offentliga byggnader mot att bli "nära-noll-energibyggnader" och att hänsyn till energieffektivitet vid upphandling av varor, tjänster, arbeten och byggnader. Det föreslås nya krav på värme- och kylsystem med minimikrav på fjärrvärme.

Göteborg besvarade samrådet (EU32-2020) och framförde en oro om att individuell mätning av uppvärmning kan föra med sig kostnader och är kontraproduktivt. Detta är i linje med det påverkansarbete som GEO bedrev vid revideringen. I samrådssvaret stödjer Göteborg ambitionen med höjda bindande nationella mål, krav på lokala energieffektivitetsplaner samt renoveringskrav för offentliga byggnader och striktare krav på fjärrvärme- och kylsystem. Under hösten 2021 talade Göteborgs Energi på en workshop arrangerad av EU-kommissionen om sin syn på arbetet med "energieffektivisering först"-principen, på initiativ av GEO. Påverkansarbete i Bryssel genomförs med Stockholm 2022. Eftersom värme ingår i hyran innebär renoveringarna inte nödvändigtvis direkta kostnadsminskningar, utan snarare hyreshöjningar kopplade till renoveringen. Det behöver klargöras om allmännyttan ingår i "offentliga byggnader" eller ej.

GEO hade möten med parlamentariker och DG Energy tillsammans med Göteborgs Energi i mars. Positionen som cirkulerats till europaparlamentariker har samordnats med Stockholm.

Industriutskottet (ITRE) i EP ställer upp mer ambitiösa mål än kommissionens ursprungliga förslag, 40 % -42,5 %. Kommissionen reviderade sitt förslag som en del av sin Repower EU-plan (maj 2022). ITRE-rapporten innehåller mer ambitiösa mål för den offentliga sektorn, som omfattar byggnader som ägs och hyrs av offentliga sektorn.

Rådet enades om en allmän riktlinje den 27 juni 2022. Rådet stödjer de energieffektivitetsmål som anges i kommissionens ursprungliga förslag. Rådets positions mål för renovering av offentliga byggnader skulle bli bindande först efter fyra år och begränsas till byggnader som ägs av offentliga aktörer, inte de som hyrs. Nu väntar trepartsförhandlingar.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.3 Handel med utsläppsrätter

[EU:s system för handel med utsläppsrätter](#) (ETS) fastställer ett utsläppstak med en stadigt minskande takt för utsläpp och omfattar särskilt energikrävande och förorenande sektorer, såsom uppvärmning och nedkyllning, kemikalieindustri, raffinaderier och flyg. Den [senaste uppdateringen](#) presenterades i slutet av 2021 som en del av "Fit for 55"-paketet. EU-kommissionen föreslog bland annat ett mer ambitiöst utsläppstak, reviderade regler för den fria tilldelningen, en gränsjusteringsmekanism för att motverka koldioxidläckage. EU-kommissionen föreslog också att den maritima sektorn inkluderas och att ett parallellt system utvecklas för vägtransport och byggnader (ETS2) och börja gälla från 2025.

Miljöutskottets i EP:s förslag godkändes sedan under den andra plenarsessionen i juni. Några av de viktigaste ändringarna i [förslaget](#) jämfört med EU-kommissionens text är ytterligare minskning av utsläppstaket; att den fria tilldelningen fasas ut från snabbare och att alla utsläpp inom maritima transporter ska inkluderas från 2027. Europaparlamentet vill också se att ETS omfattar kommunala avfallsförbränningsanläggningar från och med 2026 och föreslår därför att EU-kommissionen ska undersöka vilka effekter detta kan få på nuvarande användning av deponier och export av avfall. Sverige har, tillsammans med Danmark och Litauen, redan inkluderat avfallsförbränning i handeln med utsläppsrätter så detta skulle jämna ut spelplanen (diarienummer 0378/20).

I samrådssvaret (EU33-2020) ställer sig Göteborg positivt till flera delar av EU-kommissionens förslag. Staden har bland annat framfört det är viktigt att öka minskningstakten, att öka auktionsdelen av utsläppsrätter och minska den fria tilldelningen. Staden har också framhållit att ETS2 behöver designas på ett sätt som inte skapar snabba prisändringar på marknaden. Samtidigt bedöms ETS2 inte få så stor betydelse för klimatomställningen i Sverige eftersom utsläppen från egen uppvärmning är små och priset från ETS2 för vägtransporter bedöms vara begränsad i relation till andra styrmedel som koldioxidskatt och reduktionsplikten.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.4 CO2 standarder för bilar och skåpbilar

I [förordning \(EU\) 2019/631](#) regleras utsläppsnormerna för nya personbilar och lätta skåpbilar. Under 2021 presenterade EU-kommissionen uppdaterade utsläppsmål jämfört med 2021: från den 1 januari 2030 gäller 55% utsläppsminskning för personbilar och 50% för lätta skåpbilar och från den 1 januari 2035 gäller 100% för personbilar och 100% för lätta personbilar. Göteborg svarade inte på samrådet (EU16 – 2020) men har antagit ambitiösa mål om att nå en fossilfri fordonsflotta till 2023. Göteborg skrev också under ett [brev](#) till EU-kommissionen, genom Göteborgs Stads Leasing på initiativ av GEO, för att betona vikten av ökade utsläppsminskningar samt träffade kommissionen under våren för att berätta om målet och behovet av en ambitiös EU-agenda. Inför förhandlingen i Europaparlamentet, skickades ytterligare ett brev med små anpassningar till de nya mottagarna.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.5 Energiskattedirektivet

En ny [energibesättning](#) föreslås på energiprodukter och el, utifrån energiinnehåll och klimatpåverkan, med en EU-gemensam minimibesättning. Det betyder att beskattning ska harmoniseras inom EU. Den ska differentieras för motorbränslen, uppvärmningsbränslen och el, och införs över tio år med start 2023. Först införs skatt på drivmedel för flyg och sjöfart. Ren teknik ska främjas och undantag och lägre skattesatser som för närvarande uppmuntrar användning av fossila bränslen ska avskaffas. Syftet med de nya reglerna är att minska de skadliga effekterna av energiskattkonkurrens och säkra EU-ländernas intäkter från gröna skatter, som är mindre skadliga för tillväxten än skatt på arbete. Uppdatering av skattelagstiftning kräver enhällighet i EU, vilket kan leda till att direktivet blir svårt att komma överens om. GEO träffade svenska representationen tillsammans med Göteborgs Energi för att diskutera gemensamma ståndpunkter under hösten 2021. I mars 2022 träffade GEO och Göteborgs Energi EU-kommissionens ansvariga direktorat för att diskutera svårigheterna.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.6 Gaspaketet – regler om vätgas, metan och lagring

Gaspaketet ingår i "Fit for 55":s andra del och bygger på visionen från [2020 i EU:s strategi för integrering av energisystem](#), EU:s [vätgasstrategi](#) och EU:s [metanstrategi](#). EU avser underlätta användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser, inklusive vätgas, och för att säkerställa energitrygghet. En viktig del av denna omställning är att skapa en konkurrensutsatt vätgasmarknad med egen infrastruktur. Enligt förslaget ska de nationella nätutvecklingsplanerna bygga på ett gemensamt scenario för el, gas och vätgas. EU fastställer [marknadsregler](#) för vätgas som en viktig

energiform, även för lagring. Metanutsläppen får en solid rättslig ram så att EU kan bli bättre på att spåra och begränsa gasutsläppen.

Marknadsreglerna kommer att tillämpas i två faser, före och efter 2030, och omfattar tillträde till vätgasinfrastuktur, separering av produktion och transport av vätgas samt fastställande av tariffer. En ny styrningsstruktur i form av det europeiska nätverket av systemansvariga för vätgas (ENNOH) kommer att inrättas för att främja särskild infrastruktur för vätgas, gränsöverskridande samordning och uppbyggnad av sammanlänkingsnät, och för att utarbeta specifika tekniska regler. Det kommer att finnas separat rapportering om utvecklingen av vätgasnätet för att säkerställa att uppbyggnaden av vätgasset baseras på en realistisk efterfrågeprognos. Det skapas också ett certifieringssystem för koldioxidsnåla gaser.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.7 REPowerEU – om minskat beroende av Ryssland och fossila bränslen

Den 18 maj 2022 presenterade EU-kommissionen den så kallade [REPowerEU-planen](#) som ett svar på svårigheterna och den globala energimarknadsstörningen orsakad av Rysslands invasion av Ukraina. REPower EU-planen syftar till att både slutgiltigt stoppa EU:s beroende av ryska fossila bränslen och göra ytterligare framsteg för klimatomställningen.

Som en del av planen föreslogs en rad riktade ändringar av befintlig lagstiftning på energiområdet; direktivet om förnybar energi (RED), direktivet om energiprestanda för byggnader (EPBD) och direktivet om energieffektivitet (EED). Alla tre direktiven är beskrivna ovan eftersom EU redan håller på att revideras som en del av Fit for 55-paketet. Ändringar inkluderas i den pågående processen.

De mesta i paketet gäller RED. Kommissionens förslag höjer den erforderliga andelen förnybara energikällor av EU:s slutliga energiförbrukning till 45 % till 2030. Kommissionens förslag innehåller utökade åtgärder för att påskynda tillståndsförfaranden för nya förnybara kraftverk eller för anpassning av befintliga förnybara energianläggningar. Det föreslås att medlemsstaterna blir skyldiga att utse förnybara energikällor på är särskilt lämpliga områden så att de kan dra nytta av påskyndade tillståndsförfaranden. Förslaget skulle begränsa grunderna för rättsliga invändningar mot nya anläggningar för förnybara energikällor genom att beakta att produktion av förnybara energikällor, dess anslutning till nätet, själva nätet och tillhörande lagringstillgångar vara av övervägande allmänt intresse för särskilda ändamål.

EPBD föreslås ändras för att skapa en skyldighet för medlemsstaterna att se till att nya byggnader är klara för solenergi och att installera solenergiinstallationer på byggnader. Detta skulle gälla från 2027 för alla nya offentliga och kommersiella byggnader med användbar golvyta större än 250 kvadratmeter och från 2028 för alla befintliga offentliga och kommersiella byggnader av denna storlek. Från 2030 skulle detta krav sträcka sig till att omfatta alla nya bostadshus.

EED föreslås ändras för att säkerställa att medlemsstaterna kollektivt minskar sin energiförbrukning med minst 13 % år 2030, jämfört med prognoserna i 2020 års referensscenario. Detta är mer ambitiöst än kommissionens Fit for 55-förslag om att revidera EED, som föreslog en ytterligare minskning av 9 % på referensscenariot 2020.

Kommissionen har inrättat EU:s energiplattform för att aggregera efterfrågan på energi på regional nivå och underlätta framtida gemensamma inköp av både gas och förnybar vätgas, för att se till att

infrastrukturen används på bästa sätt så att gasen flödar dit den behövs mest och för att nå ut till internationella leveranspartner. Fem regionala grupper av medlemsstater har redan inrättats inom plattformen, och en särskild arbetsgrupp har inrättats inom kommissionen för att stödja processen. EU lyckas diversifiera sig bort från rysk gasimport tack vare ökad import av LNG och via rörledningar från andra leverantörer.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.2.8 Spara gas för en trygg vinter

Under sommaren minskade Ryssland ytterligare EU:s tillgång till gas. I juli la EU-kommissionen ytterligare förslag för att vidta åtgärder för att minska både risken och kostnaderna för Europa i händelse av ytterligare eller fullständiga störningar och stärka motståndskraften. Den europeiska planen innebär en minskning av efterfrågan på gas för att minska gasförbrukningen i Europa med 15 % fram till våren 2023. EU-kommissionen uppmanar alla konsumenter, offentliga förvaltningar, hushåll, ägare av offentliga byggnader, kraftleverantörer och industrin kan och bör vidta åtgärder för att spara gas.

Kommissionen föreslår en ny rådsförordning om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas, grundad på artikel 122 i fördraget. I den nya förordningen fastställs ett mål för alla medlemsstater att minska efterfrågan på gas med 15 % mellan den 1 augusti 2022 och den 31 mars 2023. Den nya förordningen ger kommissionen möjlighet att, efter samråd med medlemsstaterna, tillkännage en "unionsvarning" om försörjningstrygghet och införa en obligatorisk minskning av efterfrågan på gas för alla medlemsstater. Medlemsstaterna ska uppdatera sina nationella krisplaner senast i slutet av september för att visa hur de avser att uppnå minskningsmålet, och vidare rapportera till kommissionen om framstegen varannan månad. Medlemsstater som begär solidariska gasleveranser kommer att vara skyldiga att visa vilka åtgärder de har vidtagit för att minska den inhemska efterfrågan.

Kommissionen antar en europeisk plan för minskning av efterfrågan på gas med åtgärder, principer och kriterier för en samordnad minskning av efterfrågan. Planen är främst inriktad på att ersätta gas med andra bränslen och på övergripande energibesparingar inom alla sektorer. Planen innehåller riktlinjer som medlemsstaterna ska ta hänsyn till när de planerar inskränkningar. Den innehåller ett brett spektrum av åtgärder för att minska efterfrågan på gas. Innan begränsningar genomförs bör medlemsstaterna uttömma alla möjligheter till bränslesubstitution, icke-obligatoriska sparsystem och alternativa energikällor. Där så är möjligt bör man prioritera övergång till förnybara energikällor eller renare, mindre koldioxidintensiva eller förorenande alternativ. En övergång till kol, olja eller kärnkraft kan dock vara nödvändig som en tillfällig åtgärd, förutsatt att man undviker långsiktig inlåsning av koldioxid.

En energibesparing som pekas ut som viktig är minskningen av uppvärmning och kylning. Kommissionen uppmanar alla medlemsstater att lansera informationskampanjer för att främja en bred minskning och att genomföra EU:s meddelande om energibesparingar. För att föregå med gott exempel skulle medlemsstaterna kunna kräva en riktad sänkning av uppvärmning och kylning i byggnader som drivs av offentliga myndigheter.

(Uppdaterat augusti 2022)

1.1.3 Miljöfrågor

EU:s handlingsplan för nollförorening i luft, vatten och mark, kemikaliestrategin för hållbarhet samt uppdaterade regler för industriutsläpp är de tre mest centrala delarna i att hantera föroreningar inom EU. Den 26 oktober 2022 kommer nästa serie av lagförslag och initiativ att presenteras i ”nollföroreningspaketet”, som inkluderar: vattenlagstiftning – reviderade listor över föroreningar i ytvatten och grundvatten, en översyn av EU-reglerna för luftkvalitet, en översyn av avloppsdirektivet och samt en översyn av EU-reglerna om faroklassificering, märkning och förpackning av kemikalier.

1.1.3.1 Nollföroreningar i luft, vatten och mark

Luftföroreningar leder idag till närmare 400 000 dödsfall i förtid i EU och buller leder till 6,5 miljoner fall av kronisk sömnstörning. Föroreningar utgör också en av de fem främsta orsakerna till förlust av biologisk mångfald. [EU:s handlingsplan för nollföroreningar i luft, vatten och mark](#) ska motverka detta. Handlingsplanen presenterades 2021 och ger en samlad bild av EU:s föroreningslagstiftning och kommande initiativ. Handlingsplanen betonar att principen om att ”förorenaren betalar” ska fortsätta genomsyra EU:s lagstiftning för att möjliggöra omställningen till en hållbar handel. Då nuvarande implementering av EU:s föroreningslagstiftning konstateras otillräcklig ligger fokus på åtgärder för att öka genomförandegraden.

Göteborg har bland annat framfört att det är viktigt att stärka kopplingen mellan hälsodata och föroreningsdata (EU28 – 2020). Detta är inkluderat i handlingsplanen. I handlingsplanen övervägs stöd till att återställa natur på sanerade platser för att skapa möjliga grönområden. Stödet regleras i de rättsligt bindande målen för naturåterställning som skulle presenterats i slutet av mars 2022 men som sköts upp till juni med anledning av kriget i Ukraina. Stödet bedöms kunna hjälpa staden att nå målsättningarna i [Göteborgs nya grönan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030](#).

Från 2022 ska EU-kommissionen visa exempel på hur byggnadsprojekt och digitala tvillingar kan bidra till nollvisionen för föroreningar. Finansiering för detta finns inom nya europeiska Bauhaus (NEB). EU-kommissionen har också deklarerat 2022 European Year of Greener Cities, och ska i det arbetet identifiera behov av grön infrastruktur och innovation för att förhindra föroreningar (även inomhus) och länka det till arbetet med bland annat Green City Accord, som Göteborg gick med i 2021, och missionen för 100 klimatneutrala städer.

(Uppdaterat augusti 2022)

Luftkvalitetsdirektiv

Som en del i arbetet med att säkra en god luftkvalitet för unionens medborgare har EU normer för luftföroreningar. Det pågår nu en översyn av direktiven om luftkvalitet och renare luft i Europa ([2008/50/EG](#) och [2004/107/EG](#)) för att bättre anpassa dessa normer till Världshälsoorganisationens (WHO:s) rekommendationer och öka genomförandegraden.

När luftkvalitetsdirektiven [utvärderades](#) 2019 konstaterades de delvis uppfyller sina mål, men inte inom alla områden. Rådet antog [slutsatser](#) i maj 2020, som konstaterade att luftkvalitetsnormerna varit effektiva samtidigt som de nuvarande standarderna bör närma sig WHO:s rekommendation. Europaparlamentet stödjer också en uppdatering av nuvarande standarder till WHO:s rekommenderade nivåer i sin [rapport](#). Rapporten betonar också städernas roll i arbetet för bättre luft. EU-kommissionens förslag förväntas presenteras i slutet av oktober 2022.

Göteborgs stad har framfört att luftkvalitetsdirektiven haft betydelse för stadens arbete med luft⁴. Staden ställer sig bakom en uppdatering av luftkvalitetsnormerna till WHO:s rekommenderade nivåer (EU23 – 2021). I stadens Miljö- och klimatprogram finns ambitiösa mål för att säkra en god luftkvalitet för göteborgarna och vi uppfyller redan de europeiska normerna för både kvävedioxid och fina partiklar. En uppdatering skulle göra direktiven mer relevanta för stadens eget miljöarbete. Under 2021 har GEO arbetat med att föra fram Göteborgs erfarenheter till revideringen, bland annat genom att hjälpa Miljöförvaltningen besvara en teknisk enkät. GEO har även delat med sig av information kring Göteborgs luftkvalitetsarbete till Europaparlamentets utredningstjänst.

(Uppdaterat juli 2022)

Fluorerade växthusgaser – översyn av EU-reglerna

[Fluorerade växthusgaser \(F-gaser\)](#) är växthusgaser som används i olika produkter såsom kylskåp och luftkonditioneringsanläggningar. F-gaser bidrar till den globala uppvärmningen och har en hög uppvärmningspotential. År 2014 antog EU [regler](#) för att minska utsläppen av F-gaser. EU-kommissionen vill uppdatera reglerna med anledning av nya internationella ([Montrealprotokollet](#)) och mot bakgrund av ny forskning.

Göteborg är positiv till att f-gasförordningen utvärderas (EU24-2020) och anser att den är ett viktigt styrmedel för att minska användandet och utsläppen av f-gaser. Göteborg framhäver att förordningen behöver utvecklas för att bättre fylla sitt syfte och lyfter sanktioner som en möjlig åtgärd. Förordningen saknar för nuvarande sanktioner som kan användas då operatörer inte vidtar tillräckliga åtgärder för att förhindra läckage eller på annat sätt missköter drift och skrotning. Denna typ av sanktioner skulle underlätta tillsynsarbetet och leda till förbättringar i hanteringen av F-gaser.

EU-kommissionens [förslag](#) presenterades den 5 april 2022 och innehåller bland annat regler om att förhindra utsläpp, kontroller av läckage och en tidsplan för produktionsminskning av fluorkolväten. I Europaparlamentet har filen skickats till ENVI-utskottet som inte har tilldelat den en rapportör än. I Rådet har diskussionerna startat i arbetsgruppen för miljöfrågor.

(Uppdaterat juli 2022)

Vattenföroreningar – pågående revidering

[Uppdaterade gränsvärde i yt- och grundvatten](#)

Sedan 2000 har ramdirektivet för vatten (vattendirektivet) varit det huvudsakliga instrumentet för vattenskydd i Europa. WFD stöts av sina två dotterdirektiv: direktivet om [miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område](#) (direktivet om prioriterade ämnen) och [grundvattendirektivet](#). Direktivet om prioriterade ämnen ska skydda ytvattnets kemiska status genom att sätta standarder för prioriterade ämnen och kompletterar på så vis vattendirektivet. Grundvattendirektivet innehåller liknande standarder.

I [utvärderingen](#) av EU:s vattenlagstiftning som genomfördes 2019, som omfattade vattendirektivet, prioriterade ämnen, grundvatten och [översvämningsdirektivet](#), konstaterades den i stort uppfylla sitt syfte. Samtidigt bekräftades det att den nuvarande listan över prioriterade ämnen i ytvatten behöver uppdateras för bättre stämma överens med ny forskning. EU-kommissionen har därför inlett en översyn vad gäller kemiska föroreningar och skyldigheten att regelbundet se över listorna med

⁴ Diariernr: 2018-10570

prioriterade ämnen och föroreningar i grundvattnet. Arbetet med detta inleddes i slutet av 2020 och EU-kommissionen kommer att presentera sitt förslag den 26 oktober som en del i föroreningspaketet.

Göteborgs stad har svarat på samrådet (EU20-2021) och framfört att EU-direktiven är relevanta för alla beslutsnivåer men att de behöver implementeras bättre inom EU, med juridiskt bindande målsättningar som möjligt alternativ. Staden framhäver också att principen om att "förorenaren betalar" och försiktighetsprincipen måste genomsyra översynen.

Inför utvärderingen 2019 framförde Göteborg att WFD har ett bra och viktigt syfte⁵, samtidigt som det kunde få en tydligare utformning med uppdaterade och utvecklade miljökvalitetsnormer. Vidare innebär dagens tolkning och tillämpning av direktivet, utifrån [Weserdomen](#), att frågan om vattnets status väger tungt jämfört med andra intressen i stadsplaneringen. Den möjliga målkonflikten som Weserdomen medför ska enligt EU-kommissionen adresseras i revideringen av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

(Uppdaterat augusti 2022)

[Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse](#)

Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse från 1991 ska skydda både människors hälsa och miljön från negativa effekter från utsläpp av avloppsvatten. I [utvärderingen](#) från 2019 konstaterades direktivet ha bidragit till att medlemsländerna uppnått mål inom andra vattendirektiv. Direktivet har också främjat den biologiska mångfalden i akvatiska och marina miljöer. Samtidigt konstateras att direktivet har vissa brister och behöver uppdateras för att täcka in nya samhällsbehov.

EU-kommissionen har påbörjat en översyn som ska undersöka åtgärder som minskar föroreningar vid källan och nya EU-mål för att hantera föroreningar från urban avrinning. En viktig del att utreda är om det är möjligt att stödja ökade krav inom vattenrening genom ökat producentansvar. Göteborg har svarat på samrådet (EU13-2021) och lyfter att naturbaserade lösningar är det viktigaste sättet att lösa dagvattenfrågan, att vi är för ett ökat producentansvar men att vi inte vill rapportera med sensorteknik direkt till EU-nivå.

GEO har inlett en dialog med EU-kommissionens representant som ansvarar för revideringen av direktivet. Under EU:s grönvecka 2021 ordnade GEO ett webinarium "*EU Policy and Urban Water Management - Challenges of Implementation*" där direktivets utmaningar diskuterades. Som ett resultat av evenemanget erbjöds Göteborg att delta under EU-kommissionens expertmöten.

EU-kommissionens förslag kommer att presenteras som en del i föroreningspaketet den 26 oktober 2022.

(Uppdaterat augusti 2022)

[Badvattendirektivet](#)

EU införde regler om att säkerställa rent badvatten i sjöar och hav redan på 1970-talet. Reglerna uppdaterades och förenklades genom [badvattendirektivet \(2006/7/EC\)](#) som också kompletterar

⁵ Diarienummer 2018–1426

[ramdirektivet \(2006/60/EC\) för vatten](#). I badvattendirektivet fastställs bestämmelser för övervakning, klassificering och förvaltning av badvattnets kvalitet på utsedda badplatser och hur denna information ska göras tillgänglig för allmänheten.

I Göteborg finns det 21 kommunala badplatser som provmätts fyra gånger per badsäsong i enighet med EU:s badvattendirektiv. Det är Park- och Naturförvaltningen som ansvarar för mätningarna i staden, ändringar i direktivet vad gäller mätmetoder kan därför påverka förvaltningens arbete.

EU-kommissionen genomför nu en översyn för att undersöka direktivets effektivitet, kostnadseffektivitet och samstämmighet med andra direktiv – speciellt med EU:s handlingsplan för nollutsläpp i luft, vatten och mark. Samrådet var öppet fram till den 20 januari 2022, men staden valde att inte besvara samrådet (EU27-2021). EU-kommissionens förslag ska presenteras under första kvartalet 2023.

(Uppdaterat augusti 2022)

Skydd av havsmiljön

Enligt [EU:s havsmiljödirektiv](#) ska EU-länderna ta fram strategier för att nå ”god miljöstatus” och ha rena, friska och produktiva hav senast 2020. Enligt direktivets Artikel 23 är det dags för EU-kommissionen att se över direktivet. Översynen ska undersöka hur väl direktivet har fungerat hittills och kommer att utgå från en [rapport](#) om direktivets genomförande från juni 2020. EU-kommissionen förväntas presentera sitt förslag under första kvartalet 2023.

Göteborgs stad har flera styrande dokument med målsättningar som bidrar till friskare hav, såsom avfallsplanen med mål om cirkulära material, stadens energiplan och mål i miljö- och klimatprogrammet om att minska klimatpåverkan från matinköp. Miljöförvaltningen ansvarar för implementeringen av havsmiljödirektivet genom Göteborgs åtgärdsplan för god vattenstatus. Kommunen har också ansvar för förebyggande åtgärder mot marint skräp och tillsynsansvar.

I Göteborgs samrådssvar (EU19 – 2021) framhålls att havsmiljödirektivet är en viktig del i att hantera marina utmaningar, samtidigt som Göteborg ser att direktivet inte lyckats motverka ohållbara fiskemetoder och att stora mängder marint skräp och mikroplaster fortfarande orsakar problem för marina ekosystem. Göteborg ser också att en stor utmaning är att förbättra genomförandegraden. I Göteborgs remissvar på SOU 2020:83 – Betänkande om Havet och människan⁶ framhålls att det behövs EU-lagstiftning för avancerad rening i kommunalt VA.

GEO har framfört Göteborgs synpunkter på ramdirektivet för en marin strategi under en utfrågning i Regionkommitténs om ”Local and Regional Authorities (LRAs) protecting the marine environment”. Rapportören visade intresse för Göteborgs synpunkter och GEO samlade in Göteborgs skriftliga åsikter som finns med i [yttrandet](#) från den 7 maj 2021.

(Uppdaterat juli 2022)

Missionen för att återställa våra hav och vattendrag

Inför framtagandet av missionen tog GEO fram inspel, tillsammans med Miljöförvaltningen och Älvstranden, om hur vattnet bör ses som en resurs i stadsplaneringen - någonting som återspeglas i

⁶ Diarienummer 0486/21

[missionen för att återställa våra hav och vattendrag](#). Missionen ska minska människans påverkan på marina och sötvatten-miljöer, restaurera degraderade ekosystem och hjälpa oss nyttja de resurser och tjänster som våra vattendrag erbjuder på ett hållbart sätt.

I missionen framhålls digitala tvillingar som särskilt viktiga i arbetet med att skapa ett system för sammanhängande data och missionen krockar arm med EU-kommissionens arbete med att ta fram en [digital tvilling av havet](#). EU-kommissionen har investerat närmare 137 miljoner kronor i att utveckla en stomme, där lokala digitala tvillingar ska kunna kopplas in på stommen. För Göteborg skulle detta exempelvis kunna innebära att man kan testa effektiviteten av blå och grön infrastruktur i att hantera höjda havsnivåer. Göteborg är involverade i ett flertal [forskningsprojekt](#) på området, och kommer att gå in med en ansökan till missionen tillsammans med [Kristineberg Center för marin forskning och innovation](#) via Göteborgs Universitet.

Inför lanseringen av [arbetsprogrammet](#) vid årsskiftet kartlade GEO, tillsammans med Miljöförvaltningen, vilka finansieringsmöjligheter som finns för Göteborg inom ramen för missionen. Bland annat tillgängliggörs finansiering till pilotprojekt.

(Uppdaterat juli 2022)

1.1.3.2 Handlingsplan för en cirkulär ekonomi

[EU:s nya handlingsplan för cirkulär ekonomi](#) antogs av EU-kommissionen i mars 2020.

Handlingsplanen är en viktig del för att nå målsättningarna inom den gröna given och den innehåller en rad initiativ för att motverka avfall och främja cirkulära processer och hållbar konsumtion.

I handlingsplanen lanseras också [Initiativet för Cirkulära städer och regioner](#) (*eng.* Circular Cities and Regions Initiative, CCRI). Syftet med initiativet är att öka den lokala implementeringen av cirkulär ekonomi inom EU genom att öka synergier mellan existerande projekt, sprida kunskap och visa upp bästa praxis. Under våren 2022 öppnade CCRI en utlysning där städer och regioner kunde ansöka om att bli pilot eller stipendiat (*eng.* Fellow) inom initiativet. GEO har, tillsammans med Göteborgs Stads Leasing AB, arbetat med stadens ansökan som skickades in i maj. I juli meddelades att Göteborg valts ut från fler än 100 sökande att bli en av de tolv utvalda piloterna. Som pilot går Göteborg före i den cirkulära omställningen och kommer att erbjudas både finansiellt och tekniskt stöd i implementeringen av cirkulära lösningar. Just nu pågår en kartläggning av Göteborgs behov för att vi ska kunna erbjudas skräddarsytt stöd i denna process.

Under 2022 fortsätter implementeringen av handlingsplanen och EU-kommissionen kommer att presentera en rad lagstiftningsinitiativ. I det första paketet för en cirkulär ekonomi presenterades Initiativet för hållbara produkter, EU:s strategi för en hållbar textilindustri, översynen av byggproduktförordningen och ett förslag om att öka konsumentmakten. De viktigaste förslagen för Göteborg finns presenterade nedan.

(Uppdaterat juli 2022)

Förordningen om ekodesign för hållbara produkter (Lina)

EU-kommissionen presenterade sitt förslag till förordningen om ekodesign för hållbara produkter presenterades i slutet av mars. Förordningen ska minska den negativa miljöpåverkan från produkter under hela deras livscykel och breddar det nuvarande ekodesigndirektivet för energirelaterade produkter till att omfatta nästan alla produkter på EU:s inre marknad. Förslaget anger också ramen

för hur ekodesignkrav för dessa ska formas och inkluderar krav på produkternas cirkularitet, energiprestanda och andra miljömässiga hållbarhetsaspekter samt informationskrav genom så-kallade "digitala produktpass". Förordningen riktar sig till producenter och ska skapa incitament för dessa att bry sig om deras produkters hela värdekedjor.

Enligt Göteborg bör förordningen leda till EU-gemensamma ekodesignkrav, både för textilier och tvättmaskiner (EU09 – 2021), för att motverka att mikroplaster sprids till havet. Göteborg menar också att ett EU-gemensamt regelverk kan vara speciellt lämpligt när det kommer till producentansvar inom detaljhandeln, eftersom det finns en risk att förmedlare etablerar sig utomlands för att slippa ansvar.

Det är i dagsläget svårt att få en tydlig blick av vad initiativet kommer att innehålla eftersom flera av de tekniska detaljerna ska specificeras i kommande produktspecifika delegerade akter. I slutet av 2022 kommer EU-kommissionen att publicera ett samråd om vilka produkttyper som ska ingå i förordningen.

(Uppdaterat juli 2022)

EU:s strategi för en hållbar textilindustri

Textilindustrin är en prioriterad sektor för att uppnå målen inom den gröna given, på grund av dess höga påverkan på miljön och resursförbrukningen. [EU:s nya textilstrategi](#) ska främja både konkurrenskraften och hållbarheten hos EU:s textilindustri. Strategin presenterades i slutet av mars och innehåller bland annat mål och minimikrav för att trappa upp återbruk och återvinning, åtgärder för att förhindra utsläpp av mikroplaster samt krav inom hållbar upphandling. Strategin ställer också krav på harmoniserade EU-regler om utökat producentansvar för textilier.

I Göteborg samlas textilier in vid befintliga återvinningscentraler och staden har en kretsloppspark där det finns en återvinningscentral och tre försäljningsställen. Inför framtagandet av strategin har Göteborg framfört att man är för bindande mål på EU nivå som främjar produkters hållbarhet (EU14 – 2021). Göteborg har också tidigare svarat på Miljödepartementets remiss "Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72)"⁷, och menar att det vore lämpligt med ett EU-gemensamt regelverk för producenter och återvinnare som är verksamma på internationella marknader. Göteborg anser också att EU-nivån kan vara lämplig för att införa gemensamma ekodesignkrav.

(Uppdaterat augusti 2022)

1.1.3.3 Biologisk mångfald; strategi för 2030 & bindande mål för naturåterställning
[EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030](#) har som övergripande mål att alla EU:s ekosystem ska ha god status till 2050. Strategin betonar rollen av grön infrastruktur i städer och fastställer att städer med minst 20 000 invånare ska ta fram så-kallade stadsförgröningsplaner. Planerna ska säkerställa att ekosystem och biologisk mångfald tas med i den lokala stadsplaneringen. För Göteborgs del motsvarar detta stadens Miljö- och klimatprogram 2021–2030 och vår [nya grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030](#).

Ett centralt åtagande i EU:s nya strategi är att EU-kommissionen ska föreslå ett [bindande målsättningar för naturåterställning](#) av skadade ekosystem senast 2030. Speciellt fokus ska ges till

⁷ diarienummer 1630/20

ekosystem med störst potential att fånga och lagra koldioxid och till ekosystem som kan mildra klimatförändringarnas effekter.

EU-kommissionens presenterade sitt [förslag](#) till EU:s naturåterställningslag den 22 juni 2022. Lagen är den första i sitt slag eftersom den fastställer bindande mål för naturåterställande. Enligt förslaget ska medlemsländerna ta fram nationella planer för att återställa 20% av land och hav till 2030 och för alla ekosystem i behov av återställande till 2050. För städer gäller att ingen förlust av grön infrastruktur till 2030; 3% ökning av total yta som täcks av grön infrastruktur till 2040; 5% ökning till 2050; minst 10% urban krontäckning och en nettoökning av grön infrastruktur i städer som integreras i existerande och framtagande av ny infrastruktur. Lagen behöver godkännas av Europaparlamentet och Rådet.

Göteborg har svarat på samråd (EU1-2021 och EU2-2021) och framhåller att den tidigare strategin för biologisk mångfald har lett till positiva effekter i vårt miljöarbete, såsom via artskyddsförordningen och genom tillämpning av fridlysningsbestämmelser, men att strategin i stort inte lyckats stoppa förlusten av biologisk mångfald. Vidare framhåller staden att kopplingen till den kommunala nivån har varit osynlig i de flesta delarna av strategin, något som EU-kommissionen försökt åtgärda i deras förslag.

Biologisk mångfald är också ett av fem tematiska områden inom Green City Accord, ett initiativ som Göteborg gick med i under 2021. Sedan dess har GEO arbetat med att profilera Göteborg inom initiativet, vilket bland annat lett till att staden blev bjuden att delta på ett event i Bryssel tillsammans med EU:s miljökommissionär Virginijus Sinkevičius hösten 2021. Som ett resultat av det här arbetet lyftes också Göteborg på initiativets hemsida som [bästa praxis](#) under våren 2022.

(Uppdaterat augusti 2022)

1.1.4 Hållbar finansiering – EU:s taxonomi och företags hållbarhetsredovisning

EU:s [förordning för hållbar finansiering](#) (taxonomi) är en central del i den gröna given. Taxonomi är tänkt komplettera offentliga investeringar i den gröna omställningen, genom att kanalisera privata investeringar mot gröna och hållbara projekt och därmed finansiera den omställningen som behövs. Förordningen konkretiseras med listor med krav och definitioner i delegerade akter. Dessa blir världens första klassifikationssystem för hållbar ekonomi och för att styra investeringar.

Taxonomi gäller för aktörer på kapitalmarknaden och därmed motsvarande gröna projekt och investeringar samt företags hållbarhetsredovisning. Vi vet ännu inte vad det kan bli för ”smittoeffekter” på annan EU-reglering, men EU-kommissionen har gett uttryck för att taxonomi ska få genomslag i EU-finansiering. t.ex. inom investeringsplanerna för 100 klimatneutrala städer, och för utbetalning i enlighet med nationella återhämtningsplanerna.

Första [delegerade akten som rör de två klimatmålen](#), publicerades [i april 2021](#), är två av sex listor om vilka typer av verksamheter som anses bidra till miljömål. De är tänkta att vara till hjälp för att informera investerare om vilka investeringar som finansierar miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Kraven syftar till att förbättra investerarnas förtroende och medvetenhet om dessa finansiella produkters eller företagsobligationers miljöpåverkan, skapa synlighet och motarbeta risken för gröntvättning, dvs. beskriva en produkt som miljövänlig när den i själva verket inte uppfyller grundläggande miljönormer.

Synpunkter på utkastet till [delegerad akt](#) öppnade i november 2020 (EU36-2020).

Stadsledningskontoret, Göteborgs Energi, Renova och Kretslopp- och vatten skickade in kommentarer. Göteborgs Energi skrev också ett brev till kommissionen, och GEO arrangerade ett möte för Göteborgs Energis VD med ansvarig tjänsteman på politisk nivå i kommissionen. Synpunkter som förts fram i de respektive svaren är bland annat att den delegerade akten inte är teknikneutral, ställer för höga krav på administration samt upplevs ha orimliga krav på fastigheter, vattenrening och bioenergi. GEO har under 2021 fortsatt att informera de berörda i Göteborg om utvecklingen av de delegerade akterna, och har samtalat med parlamentariker om Göteborgs synpunkter. Efter att varken rådet eller europaparlamentet protesterat mot den delegerade akten trädde den i kraft.

EU-kommissionen har presenterat en ny uppdaterad [strategi för hållbar finansiering](#). Strategin omfattar sex åtgärdsområden:

1. Den befintliga verktyglådan för hållbar finansiering ska utökas för att göra det lättare att skaffa finansiering för omställningen
2. Små och medelstora företag och konsumenter ska bli mer delaktiga genom att få rätt verktyg och incitament att skaffa finansiering för omställningen
3. Motståndskraften i det ekonomiska och finansiella systemet mot hållbarhetsrisker ska stärkas
4. Finanssektorns bidrag till hållbarhet ska öka
5. Integriteten i EU:s finansiella system ska säkerställas och en ordnad omställning till hållbarhet övervakas
6. Internationella initiativ och standarder för finansiering av hållbar finansiering ska tas fram och EU:s partnerländer stödjäs

Kommissionens externa expertplattform för hållbar finansiering inledde under sommaren 2021 de två första konsultationerna om utveckling av taxonomin, som handlar om hur taxonomiförordningens tillämpningsområde kan utvidgas till att omfatta bl.a. [miljöskadliga verksamheter \(den så kallade bruna listan\) och sociala mål](#).

De resterande fyra miljömålen utreds. Inför samrådet har GEO samtalat med EU-kommissionen om energiutvinning från avfall, samt delat forskningsartiklar om den typen av verksamhet. GEO har samarbetat främst med Avfall Sverige och nordiska energibolag.

EU-kommissionen har också presenterat ett [förslag om en EU-standard för gröna obligationer](#) som innebär att det införs en frivillig kvalitetsstandard för obligationer som finansierar hållbara investeringar. EU-standard för gröna obligationer (EUGBS) innebär att det fastställs en frivillig kvalitetsstandard för såväl företag som statliga emittenter som ska göra det lättare att locka hållbara investeringar. EU-standarden för gröna obligationer ska fungera som ett bästa tillgängliga riktmärke för hur företag och myndigheter kan skaffa finansiering på kapitalmarknaderna för ambitiösa investeringar, men samtidigt uppfylla hårt ställda krav på hållbarhet och skydda investerarna mot grönvaskning. Gröna obligationerna ska stämma överens med EU-taxonomin, och därmed minska

risken för grönmålning. Eftersom det är ett förslag på förordning kommer den behandlas i Europaparlamentet och i rådet. Göteborg var tidigt ute med gröna obligationer.

Kommissionen antog nyligen den delegerade akten om den [information som finansiella och icke-finansiella företag ska lämna om hur hållbar](#) (NFRD) deras verksamhet är baserat på artikel 8 i EU-taxonomin. Huvudsyftet är att göra det möjligt för investerare, konsumenter och andra intressenter att utvärdera företags icke-finansiella resultat och att uppmuntra dessa företag att utveckla ett mer ansvarsfullt förhållningssätt till affärer.

Akten innehåller närmare bestämmelser om vad, hur och i vilken form stora finansiella och icke-finansiella företag ska informera om när det gäller hur stor andel av deras verksamhet, investeringar eller utlåningsverksamhet som är i överensstämmelse med EU-taxonomin. Icke-finansiella företag måste lämna information om hur stor andel av deras omsättning, kapital och rörelsekostnader som är knuten till miljömässigt hållbar ekonomisk verksamhet såsom detta definieras i taxonomiförordningen och i den delegerade klimatakten, som formellt antogs den 4 juni 2021, samt alla framtida delegerade akter om andra miljömål.

Den 20 februari 2020 inledde Europeiska kommissionen ett offentligt samråd med syfte att samla in synpunkter från intressenter med avseende på eventuella ändringar av bestämmelserna i NFRD. EU-kommissionen bad om teknisk rådgivning från European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). Den 8 mars 2021 publicerade EFRAG två rapporter med rekommendationer om utvecklingen av EU:s hållbarhetsrapporteringsstandarder.

Den 21 april 2021 presenterade kommissionen sitt förslag till ett direktiv om företagens hållbarhetsrapportering (CSRD), som syftar till att revidera och stärka de befintliga reglerna som införts genom direktivet om icke-finansiell rapportering (NFRD), och att på sikt få till hållbarhetsrapportering i nivå med finansiell rapportering. Företag kommer att behöva rapportera om hur hållbarhetsfrågor påverkar deras verksamhet och deras verksamhets inverkan på människor och miljö. Förslaget utvidgar EU:s krav på hållbarhetsredovisning till alla stora företag och alla börsbolag.

Den 16 november 2021 presenterade föredraganden sitt förslag till betänkande. Den 14 december 2021 lades ändringsförslag fram i JURI-utskottet. Den 4 april antog EP sin förhandlingsposition.

Den 24 februari antog rådet sin generella riktlinje. Redan den 21 juni hade dialogerna lett till en politisk överenskommelse. Omröstningen i EP är preliminärt bokad till den 17 oktober 2022.

(Uppdaterat september 2022)

1.1.5 Hållbar och smart mobilitet

I europeiska städer orsakas allt fler problem av transport och trafik. Frågan om hur man kan öka rörligheten och samtidigt minska trängseln, olyckorna och föroreningarna är en utmaning för alla städer. [Stadstrafik](#) står för 40% av alla koldioxidutsläpp från vägtransporter och upp till 70% av andra transportföroreningar. EU-kommissionen har föreslagit strängare krav på utsläpp av luftföroreningar från fordon med förbränningsmotorer och reviderar lagstiftningen om utsläpp av koldioxid. EU-kommissionen har föreslagit en utökning av EU:s handel med utsläppsrätter till vägtransporter.

Investeringar inom forskning och innovation för mobilitet är väsentligt för att uppnå klimatneutralitet. I EU:s [strategi](#) för transportpolitiken betonas att digitalisering och hållbarhet för mobilitet går hand i hand. Digitalisering kommer att göra transporter mer hållbara med innovativa idéer som automatiserad rörlighet och smarta system för trafikstyrning. Andra mål som kommissionen vill nå är att mer gods bör transporteras med sjöfart och järnväg, att föroreningar ska minska och att kostnader återspeglar graden av miljöpåverkan.

Utvecklingen av infrastrukturen för cyklar är en viktig del då det ses som ett grönt och hållbart transportalternativ till bilen. Aktiva transportslag, som cykling, har ökat och städer har meddelat att de har uppfört 2 300 km ny cykelinfrastruktur. Detta bör, enligt EU-kommissionen fördubblas under de kommande tio åren, i riktning mot 5 000 km säkra cykelvägar. Enligt Göteborgs trafikstrategi är målet att det hållbara resandet ska öka till år 2035 och att minst 35% av resorna ska göras med gång och cykel samt att minst 55% av de motoriserade resorna ska göras med kollektivtrafik. Staden tar fram årliga handlingsplaner för cykel. I nuläget visar stadens uppföljning att utvecklingen av färdmedelsandelar inte går i linje mot målet 2035.

Ett samråd (EU 14–2020) om transportstrategin besvarades inte av Göteborg, men staden har varit aktiv bland annat genom POLIS-nätverket. GEO har träffat kommissionens ansvariga avdelning tillsammans med representant för trafikkontoret.

Städer är en viktig aktör för att uppnå kommissionens mål då många initiativ görs på lokal nivå. En specifik [strategi för stadstrafik](#) presenterades i slutet av 2021. Samrådet om ramverket för stadstrafik (EU 17-2021) besvarades och Göteborg framförde att det behövs fler innovativa sätt att finansiera projekt för mobilitet i städer och att geofencing kan bidra till att öka trafiksäkerheten.

Ramverket för stadstrafik lyfter de så kallade urbana noderna, och ställer krav på att städer som Göteborg ska ha en ”plan för hållbar mobilitet”, integrera hållbara urbana logistikplaner i den övergripande och samla in relevant data. Antalet utpekade urbana noder ökas till 424. Kraven att ha en plan för hållbar mobilitet och formkraven på sådana skrivs in i TEN-T förordningen som beskrivs nedan. EU-kommissionen menar att lokala myndigheter bör ha tillgång till stöd för att på ett bättre sätt koppla samman gränsöverskridande transportstrategier med planer för hållbar mobilitet i städerna, kapacitetsutbyggnad och utbildning och bättre stadsplanering. Den vägledande principen är att det behövs en starkare bas av kollektiva transporter/kollektivtrafik, bättre möjligheter till aktiv mobilitet (t.ex. gång och cykling) och effektiva utsläppsfria lösningar för logistiken i städer och lokal varudistribution.

(Uppdaterat augusti 2022)

1.1.5.1 ITS-direktivet

Det sjätte flaggskeppsinitiativet i EU:s transportstrategi rör uppkopplad automatiserad multimodal mobilitet. En del av detta är att EU behöver dra nytta av smarta digitala lösningar och intelligenta transportsystem (ITS) fullt ut. Intelligenta transportsystem (ITS) innefattar bland annat webbverktyg för reseplanering för människor och gods, nulägesinformation om trafikstockningar, varningssystem mellan cyklister och bilister, system för självkörande bilar. I december presenterades ett förslag på uppdatering av [ITS-direktivet \(2010/40/EU\)](#).

ITS-systemen behöver samordnas för att öka/skapa interoperabilitet. Det övergripande målet med [uppdateringen av direktivet](#) är att öka spridningen och den operativa användningen av ITS-tjänster över hela EU för att minska negativa effekter av vägtransporter. EU-kommissionen vill öka interoperabiliteten och gränsöverskridande användning och lösa frågor relaterade till tillgänglighet och delning av data.

EU ser en möjlighet för antagande av gemensamma specifikationer, icke-bindande åtgärder och standarder inom befintliga prioriterade områden, samt utreder möjligheten att stärka bestämmelserna om ITS-tjänsteleverantörers rättigheter och skyldigheter om rättvisa och icke-diskriminerande ITS-tjänster (till exempel för MaaS⁸-leverantörer av digitala tjänster), för att fastställa datamekanismer för delning och rättvis användning.

Samrådet (EU 27-2020) besvarades av trafikkontoret som också deltagit vid EU-kommissionens online-workshop om direktivets revidering genom inbjudan via GEO.

Den 24 maj 2022 publicerades transportutskottets rapport om förslaget. Rådet har inte antagit någon allmän riktlinje än.

(Uppdaterat juni 2022)

1.1.5.2 Uppkopplade och automatiserade fordon

En annan del av det sjätte flaggskeppet i strategin är de uppkopplade och automatiserade fordonen. Kommissionen skapade ett nytt europeiskt partnerskap för uppkopplad, samverkande och automatiserad rörlighet inom ramen för Horisont Europa och genom andra partnerskap med inriktning på digital teknik. Regionala och lokala aktörer har en nyckelroll i CCAM för testning i riktiga trafiksituationer, för integration i mobilitetstjänster och för medborgares engagemang. I partnerskapet kommer finansiering och samarbete till projekt kunna sökas och programmet förväntas släppas framåt 2021/2022.

Visionen för CCAM-partnerskapet är "nollvisionen" (mål att inte ha några dödsoffer eller svårt skadade i trafiken år 2050), minska transportutsläpp och trängsel med smidigare transporter, säkerställa inkluderande mobilitet för människor och varor och slutligen stärka konkurrenskraften för europeiska industrier för att säkerställa långsiktig tillväxt och jobb. Göteborg deltar både genom trafikkontoret och Lindholmen Science Park.

EU-kommissionen antog "redan" år 2016 en strategi för [samverkande intelligenta transportsystem](#) (C-ITS), vilken har beskrivits som en milstolpe för samverkande, uppkopplad och automatiserad rörlighet inom EU. Strategin syftar till att möjliggöra spridning av fordon som kommunicerar med såväl varandra som med infrastrukturen på EU:s vägar från och med år 2019. På så sätt förväntas europeiska vägar bli säkrare, energiförbrukningen minska och på längre sikt underlätta för integrering av automatiserade fordon i transportsystemet.

Kommissionen har, tillsammans med medlemsstaterna, även arbetat fram [riktlinjer](#) för EU-godkännande av automatiserade fordon. Riktlinjerna presenterades den 9 april 2019.

⁸ Transport som tjänst (*eng.* Mobility as a service)

Typgodkännande av automatiserade fordon är nu tillåtet med ett EU-undantagsförfarande under perioden tills EU-regler har antagits.

(Uppdaterad augusti 2022)

1.1.5.3 TEN-T-förordningen och CEF investeringar

Det transeuropeiska nätverket (TEN-T) syftar till att utveckla ett europeiskt nätverk av vägar, järnvägslinjer, inre vattenvägar, sjöfart, hamnar, flygplatser och järnvägar. Den består av två lager, det övergripande nätverket, och stomnätet (viktigaste förbindelserna borde vara färdiga före år 2030). De nuvarande allmänna riktlinjerna för utvecklingen av [TEN-T fastställdes genom förordning nr 1315/2013](#) och stöds av ett särskilt finansiellt instrument, Connecting Europe Facility (CEF). [CEF-förordningen](#) i den nya EU-budgeten är nu beslutad. Under sommaren 2021 kom beskedet att hamnens projekt Skandiaporten får 27,5 miljoner kronor inledningsvis som medfinansiering från CEF. Göteborgs Hamn har lämnat in en ansökan till finansiering av fördjupningen av hamnen, och ansökan stöds av regeringen tillsammans med 21 andra svenska projekt. Besked till sökande beräknas preliminärt lämnas av EU-kommissionen under juni 2022.

EU-kommissionen öppnade under 2019 utvärderingen av TEN-T-förordningen som SLK svarade på i juni samma år (EU04-2019). Samrådet för TEN-T öppnades under våren 2021 (EU08-2021) och besvarades. STRING-nätverket har antagit en position. Inom STRING:s Brysselkontor-nätverk är GEO en självklar samverkanspartner för påverkansarbete och STRING-kontoren har en gemensam påverkansplan med gemensamma aktiviteter. GEO är också aktiv inom POLIS/ERRIN som tagit fram en gemensam position.

Förslaget innehåller nya krav på urbana noder, såsom Göteborg. Lagen ställer krav på att planerna för hållbar urban mobilitet ska omfatta nya mål t.ex. om att uppnå nollutsläpp, laddmöjligheter och för noll döda i trafikolyckor, samt integrera plan för stadslogistik.

(Uppdaterad augusti 2022)

2. Hållbar samhällsutveckling

2.1 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter lanserades i Göteborg 2017 och innehåller tjugo principer som ska bidra till att EU har rättvisa och välfungerande arbetsmarknader. Dessa principer är fördelade på tre områden:

- [Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden](#)
- [Rättvisa arbetsvillkor](#)
- [Social trygghet och inkludering](#)

I april 2021 presenterade EU-kommissionen en [handlingsplan för den sociala pelaren](#), som ska bidra till implementeringen av de 20 principerna. Handlingsplanen har tre prioriteringar: fler och bättre jobb; kompetenser och jämlikhet; socialt skydd och social inkludering. Planen innehåller också konkreta åtgärder såsom barngarantin; initiativ för mikromeriter; lagstiftande initiativ för att minska könsbaserat våld samt skapandet av den europeiska plattformen för att motverka hemlöshet.

Genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter är ett ansvar som delas av EU-institutionerna, nationella, regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter och

civilsamhället. EU-initiativ tagna under den sociala pelaren är sällan lagstiftande eller bindande utan bygger på rekommendationer och att gemensamt arbeta gentemot de utsatta målen.

Även om arbetet med implementeringen av den sociala pelaren fortsätter, så har kriget i Ukraina blivit mer central för det tjeckiska ordförandeskapet än implementeringen av den sociala pelaren.

(Uppdaterad juli 2022)

2.1.1 Kompetensförsörjningsagendan och den europeiska ungdomsgarantin

Dagens arbetsmarknad står inför utmaningar så som ökad digitalisering, en åldrande befolkning och behov av klimatomställning vilket ställer krav på kompetensförsörjningen för att undvika framtida kompetensluckor och mismatchningar på den europeiska arbetsmarknaden.

[Den uppdaterade kompetensförsörjningsagendan](#) för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft presenterades i juli 2020. Initiativet ska förverkliga den första principen i den europeiska sociala pelaren: rätten till utbildning och livslångt lärande. Strategin innehåller kvantitativa målsättningar att uppnå inom 5 år för upplärande och omskolning samt tolv åtgärder för att stärka unionens kompetensutveckling; så som lanserandet av [Europass plattformen](#), ett [initiativ för individuella utbildningskonto](#), och fokus på att identifiera de kompetenser som behövs för att klara av den gröna och digitala omställningen.

Göteborgs stad besvarade samråden EU 11-2021 Mikromeriter – större möjligheter till livslångt lärande och jobb och EU 12-2021 Kompetensutveckling – individuella utbildningskonton för lättare tillgång till vuxenutbildning, som båda är initiativ kopplade till kompetensförsörjningsagendan. Göteborg ställer sig positiv till förslaget att etablera ett EU-system för mikromeriter då det bland annat gör "det enklare för arbetsgivare och utbildningsanordnare att förstå studerandes och arbetstagares kompetenser och färdigheter". När det gäller individuella utbildningskonton anser Göteborg inte att EU-initiativet åtgärdar de problem som initiativet ämnar åtgärda - så som att ta itu med den tidsbrist som påverkar deltagandet i utbildning. Detta innebär dock inte att Göteborg inte ser ett visst mervärde i initiativet som t.ex. en ökad överförbarhet och erkännande av utbildningsresultat mellan EU:s medlemsstater. EU-kommissionen presenterade sina förslag för mikromeriter och kompetensutveckling i december 2021.

I och med kompetensförhöjningsagendan har EU åtagit sig att även finansiellt stötta medlemsländernas kompetensförhöjandeinsatser som bidrar till att uppnå målen i kompetensagendan. Detta görs genom öronmärkta medel i huvudsakligen ESF+, ERASMUS och InvestEU-fonderna.

Enligt [siffror från Eurostat maj 2022](#) går arbetslöshetsnivån ner i EU och ligger nu på 6,1% till skillnad från 7,2% från november 2021, och 13,3% bland ungdomar som låg på 15,2% i november. I maj 2022 låg [arbetslösheten i Göteborgsregionen](#) enligt BRG på 5,7. Vi ligger därmed under både EU-genomsnittet och Sverigenomsnittet (6,7%).

Genom en [rekommendation](#) i 2013 introducerade ministerrådet den europeiska ungdomsgarantin. Syftet med garantin är att minska ungdomsarbetslösheten i EU genom att säkerställa att ungdomar mellan 15-25 år i EU blir erbjudanden anställning, fortsatt utbildning, lärlingsplats eller praktikplats inom fyra månader av arbetslöshet/avklarad grundutbildning. [Den förstärkta ungdomsgarantin](#) presenterades i juli 2020 vilket utökade målgruppen för ungdomsgarantin till att inkludera ungdomar

upp till 29 år, istället för enbart upp till 25 år, och riktar sig specifikt till ungdomar utan utbildning. EU-medel för att finansiera arbetet med ungdomsgarantin har tillgängliggjorts genom både EU:s långtidsbudget och återhämtningsfonden.

Ett paket för stöd till [ungdomssysselsättning](#) presenterades även den i juli 2020 och identifierar följande fyra områden som ska stötta ungdomars väg mot anställning:

- Förstärkning av ungdomsgarantin och ökning av möjligheterna att nå utsatta ungdomar
- Skapa modernare, attraktivare, flexibla och mer anpassade system för den digitala och gröna ekonomin
- Stärkta insatser för lärlingsutbildningar
- Stimulansåtgärder för nyanställningar och startbidrag (kort sikt), samt kapacitetsuppbyggnad (lång sikt), och på medellång sikt etablera ett nätverk för unga entreprenörer och företagsinterna utbildningscentrum

(Uppdaterad juli 2022)

2.1.2 Konsumentagendan

Under de senaste femtio åren har EU infört åtgärder och regler för en mycket hög skyddsnivå och starka rättigheter för konsumenter. [Den nya strategin för konsumentpolitiken](#) publicerades i november 2020. Strategin visar hur konsumenters rättigheter kan främjas samtidigt som både konsumentskyddet och motståndskraften stärks både under och efter pandemin.

Strategin innehåller prioriteringar och nyckelåtgärder. Det gäller t.ex. ett nytt lagstiftningsförslag som ska ge konsumenterna bättre information om hållbarhet, och anpassning av den befintliga lagstiftningen till den digitala omställningen.

Inför utformandet av denna strategi utlyste EU-kommissionen ett samråd (EU 13-2020) som Göteborgs Konsument- och medborgarservice svarade på. Göteborg betonade att de tre viktigaste prioriteringarna i framtidens konsumentpolitik var bättre stöd för konsumenter för hållbarare och miljövänligare konsumtion, skydda sårbara konsumenter, och förstärkt tillgång till rättsligprövning för konsumenter.

I den nya strategin för konsumentpolitiken och handlingsplanen för den cirkulära ekonomin vill EU främja reparation och mer hållbara produkter på marknaden. Göteborg instämmer i behovet av mer reparerbara och hållbara produkter, vilket lyftes i stadens svar på samråd EU 01-2022. [Det kommande förslaget för hållbar varukonsumtion](#) syftar till att främja en mer hållbar användning av varor under hela deras livslängd samt uppmuntra konsumenter att göra mer långsiktiga val. Förslaget förväntas presenteras under årets tredje kvartal.

(Uppdaterad juli 2022)

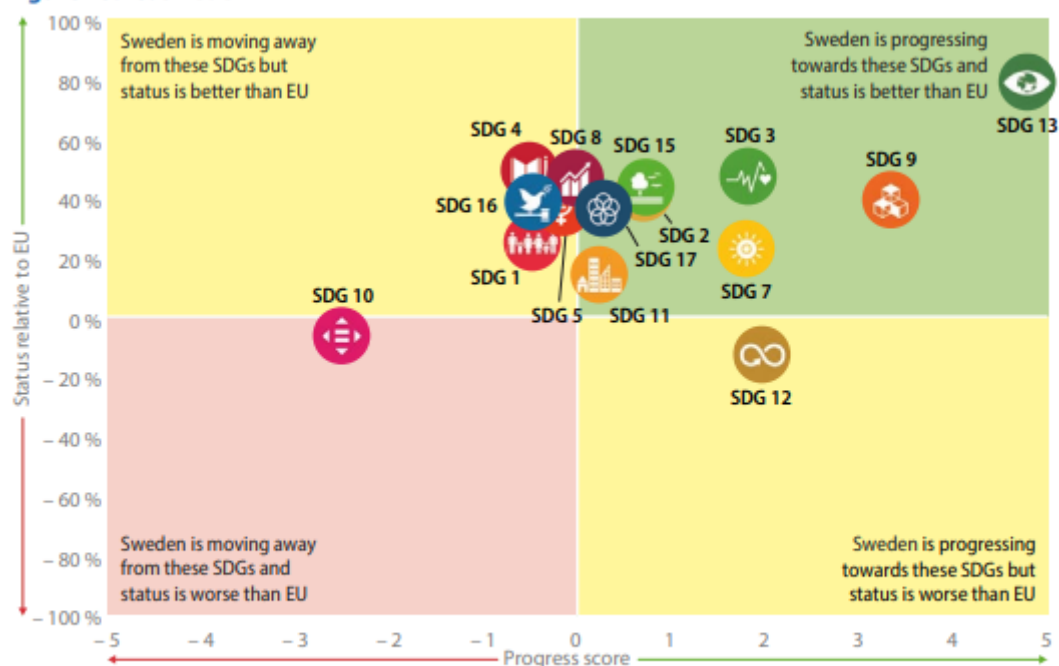
2.1.3 Den europeiska planeringsterminen och landrapporten i ljuset av Coronakrisen

Den europeiska planeringsterminen är EU:s instrument för att samordna medlemsländernas ekonomiska och sociala politik för att se till att unionen arbetar mot samma övergripande mål. Genom den europeiska planeringsterminen så ska bland annat medlemsstaternas arbete med Agenda 2030 följas upp. Det arbetet påbörjades 2020, men 2021 skiftade fokuset på planeringsterminen till covid-återhämtningen.

Terminen återgick till att adressera den breda samordningen av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken, samtidigt som processen anpassades till kraven för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Hur arbetet med att genomföra de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna går kan följas via [denna resultattavla](#).

I maj 2022 presenterades den europeiska planeringsterminens vårpaket som innehåller [Sveriges landrapport](#), Sveriges [landspecifika rekommendationer](#), och [uppföljning av EU:s arbetet med Agenda 2030](#) (se Sveriges resultat på bilden nedan). Sverige uppmuntras bland annat att minska våra bestående utbildningsklyftor för utsatta grupper och ytterligare minska beroendet av fossila bränslen genom att investera i förnybar energi och elektrifiering.

Figure 18.28: Sweden

Source: Eurostat

EU-kommissionen kommenterar även vissa [medlemsstaters makroekonomiska obalanser](#) när de orsakar oro. Tillsammans med nio andra medlemsstater har Sverige, som vanligt, flaggats som problematisk då EU-kommissionen identifierat obalanser som relaterar till bostadsmarknaden. EU-kommissionen noterar även i sina kommentarer på Sveriges nationella plan för återhämtning och resiliens att vår plan är bristfällig när det gäller åtgärder som ämnar adressera dessa obalanser på bostadsmarknaden.

Även om utformandet av den europeiska planeringsterminen och landrapporten för Sverige ligger på nationell nivå är den intressant för Göteborg att bevaka och föra dialog kring eftersom dessa påverkar strukturfondernas inriktning, och således påverkar vilka projekt Göteborg kan söka finansiering för.

(Uppdaterad juli 2022)

2.2 Medborgerliga fri- och rättigheter

EU-kommissionens ambition är att göra EU till en jämlikhetsunion - där alla medborgare oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsvariation, religion eller sexuell läggning ska ha samma möjligheter. Med

utgångspunkt i [den sociala pelarens 20 principer](#) har EU-kommissionen presenterat ett antal initiativ och målsättningar som ämnar att samordna medlemsländerna när det gäller utvecklandet av medborgliga fri- och rättigheter. Genom att bidra med lokal kunskap från Göteborgs verksamheter, samt integrera EU-mål i egna handlingsplaner så bidrar Göteborg till att bygga ett socialt rättvist Europa genom en bättre vardag för alla göteborgare. De mest relevanta initiativen på området medborgliga fri- och rättigheter för Göteborgs stad beskrivs nedan.

2.2.1 Jämställdhetsstrategi och strategi för att motverka det könsbaserade våldet

EU:s arbete med att skapa en Jämlikhetsunion har inneburit en rad olika strategier såsom [HBTQI+ strategin](#), [handlingsplanen mot rasism](#), och [strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#).

Att verka för jämställdhet och motverka våld i nära relationer går i linje med Göteborgs Stads [plan för Jämställdhet 2019 – 2023](#) och för [En jämlik stad 2012-2026](#). Göteborg framförde att identifiering av hederskontexten som en väsentlig aspekt som behöver beaktas i såväl jämställdhetsdiskussionen, som gällande mänskliga rättigheter och barns rättigheter i sina kommentarer på EU-kommissionens färdplan inför utformandet av jämställdhetsstrategin. GEO framförde också dessa synpunkter till Regionkommitténs råd för sociala frågor (SEDEC) samt Europaparlamentets utredningstjänst (EPRS).

EU-kommissionen förväntades presentera sitt förslag för att bekämpa könsbaserat våld i EU under det fjärde kvartalet 2021, men det har försenats. Ett [samråd för kontroll av lagstiftningens ändamålsenlighet](#) och ett samråd för att [skydda offren och bestraffa förövarna](#) öppnade. Göteborg svarade på dessa samråd (EU 06-2021 och EU 07-2021). Göteborg påpekade att fler åtgärder på EU-nivå för att förbättra tillgången till rättvisa relaterat till könsbaserat våld kan förbättra situationen för de utsatta. Göteborg lyfte även fram problematiken med destruktiva maskulinitetsnormer, informationsbrister/bristande stödåtgärder för HBTQ-personer/personer med funktionsnedsättning, och behovet av kompetensförhöjande insatser kring hedersrelaterat våld.

Den [europeiska jämställdhetsstrategin 2020–2025](#), som presenterades den 5 mars 2020, lyfte det hedersrelaterade våldet som en särskild form av skadlig handling. Kommissionen kommer under det fjärde kvartalet 2022 presentera [en färdplan med rekommendationer](#) efter dialog med experter och civilorganisationer för hur EU ska kunna förebygga skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor så som hedersrelaterat våld. Göteborg deltog och lyfte vikten av samarbete mellan medlemsländer så att brott som begår i andra länder även kan lagföras i Sverige, vikten av utbildad personal som kan bemöta de utsatta, samverkan mellan myndigheter och behovet av statistik/forskning från hela EU. Göteborg delade även med sig av hur staden arbetar med frågan genom bland annat Resursteam heder och Könssympningspassen.

(Uppdaterad juli 2022)

2.2.2 Handlingsplan för integration och inkludering

Integration och inkludering är en utmaning vars huvudsakliga ansvar för åtgärder ligger på medlemsstaterna. EU har emellertid ett intresse att stötta och samordna integration som en gemensam utmaning. EU-kommissionen publicerade [en handlingsplan för integration och inkludering 2021-2027](#). Handlingsplanen omfattar både migranter och EU-medborgare med invandrarbakgrund, där den tidigare handlingsplanen enbart omfattade tredjelandsmedborgare.

Handlingsplanen betonar att integration och inkludering är en dubbelriktad process. Detta innebär att ansvaret för lyckad integration ligger både på individen och samhället. Migranter och EU-medborgare med invandrarbakgrund ska erbjudas hjälp att integrera och i gengäld aktivt engagera sig i processen. Handlingsplanen har samma fyra fokus områden som 2016-års handlingsplan; utbildning, sysselsättning, hälsa och boende.

Inför utformandet av den nya handlingsplanen utlyste EU-kommissionen ett öppet samråd (EU 19-2020) som Göteborg valde att inte delta i. EU-kommissionen har även publicerat en så kallad [verktygslåda för att guida användandet av sammanhållningsfonderna under programperioden 2021-2027](#) med det specifika syftet att främja integrationen av migranter. GEO lyfte denna verktygslåda i sitt nyhetsbrev i juni 2022. GEO har genom det informella sociala EU-nätverket av planeringsledare för internationella frågor identifierat en vilja från Göteborg att lära sig mer om EU:s integrationsarbete och tillgängliga verktyg.

(Uppdaterad juli 2022)

2.2.3 Flyktingmottagandet från kriget i Ukraina

Kriget i Ukraina har och fortsätter att påverka EU-politiken på ett flertal områden. Ett av de mer uppmärksammade har varit hur EU och dess medlemsländer ska hantera flyktingarna. I början av juni rapporterade Frontex att [omkring 7 miljoner flyktingar från Ukraina](#) nu befinner sig i EU. Av dessa 7 miljoner är 5.3 miljoner av dem ukrainska medborgare.

Den andra mars förslög EU-kommissionen att [direktivet om tillfälligt skydd](#) skulle aktiveras för att erbjuda snabb och effektiv hjälp till människor som flyr från kriget i Ukraina. Direktivet om tillfälligt skydd har tagits fram för att ge omedelbart skydd åt människor i nöd och för att undvika att medlemsstaternas asylsystem överbelastas. De som flyr kriget får tillfälligt skydd i EU.

Den 28 mars presenterade EU-kommissionen [en tio stegs plan](#) för hur EU kan samordna flyktingmottagandet. En av punkterna i planen var att skapa en online plattform för att samordna relevant information för de som flyr kriget i Ukraina. Plattformen som skapades heter [EU:s solidaritet med Ukraina](#). Hit kan individer som flytt vända sig för att få tillgång till relevant information. På hemsidan finns även ett direktnummer till en hjälplinje. Information finns att få på alla EU:s officiella språk, ukrainska och ryska. Utöver denna sida har EU skapat andra plattformar för att stötta integrationen av ukrainska flyktingar, så som denna hemsida för [forskare som flyr Ukraina](#) och [en rekommendation för hur kvalifikationer kan valideras](#).

EU-kommissionen presenterade även [riktlinjer till medlemsländerna för hur de kan integrera personer från Ukraina på arbetsmarknaden](#) och stödja deras tillgång till utbildning och vuxenutbildning. Riktlinjerna innehåller också flera konkreta exempel på EU-finansierade projekt som stöder integration på arbetsmarknaden.

Genom förändringar i ramverket för sammanhållningspolitiken ökade EU möjligheterna för medlemsstaterna att använda dessa medel i sitt mottagande av flyktingar från Ukraina. Det nya förslaget "[sammanhållningsinsatser för flyktingar i Europa](#)" innebär bland annat att ytterligare omkring 420 miljoner euro av oanvända medel från den förra långtidsbudgeten tillgängliggörs för att omhänderta Ukrainas flyktingar. Både akuta åtgärder (t.ex. etablerande av mottagningscenter, grundläggande materialstöd till flyktingarna som mat, kläder och hygienartiklar) och långsiktiga åtgärder (t.ex. utbildning, social inkludering, sysselsättning etc.) kan stödjas med hjälp av dessa lösgjorda medel. I Bryssel har det gått rykten om att hela långtidsbudgeten kan komma att behöva omförhandlas på grund av de ekonomiska konsekvenserna som kriget genererar.

I och med kriget har även desinformation ökat, något Sverige fått erfara med direkt påverkan. Hemsidan [EUvsDisInfo](#) startades 2015 av den europeiska utrikestjänsten med det specifika syftet att förutse, åtgärda och bemöta rysk propaganda. Med tanke på ämnets relevans anordnade Omvärldsnätverket med GEO en workshop där temat för programmets andra halva fokuserade på myndigheters bemötande av desinformation på EU, nationell, lokal nivå.

I maj 2022 anordnade GEO tillsammans med de andra svenska region- och stadskontoret ett webinarium med fokus på EU:s flyktningsmottagande till följd av kriget i Ukraina och hur det kan komma att påverka Sveriges kommuner och regioner. Med under sändningen var Åsa Webber, chef för Sveriges EU-kommisionär Ylva Johanssons kabinett som ansvarar för EU:s migrationsfrågor.

(Uppdaterad juli 2022)

2.2.4 Europeisk inkludering- och mångfaldshuvudstad

För att främja jämlikarbete i EU, lanserade EU-kommissionen [priset European Capitals of Inclusion and Diversity](#) i november 2021. GEO hade flaggat redan i september 2021 för intressenter i Göteborg om priset special priset för romsk inkludering så arbetet kunde förberedas och organiseras tidigt. GEO blev samordningsansvariga för Göteborgsansökan som skickades in i februari 2022.

Priset uppmärksammar det arbete som kommuner, städer och regioner i EU gör för att främja inkludering och skapa diskrimineringsfria samhällen. Det är en chans för lokal nivå att visa upp initiativ som skapar mer inkluderande platser för invånare.

I maj tilldelades Göteborg två olika priser i två kategorier för sitt inkluderings- och mångfaldsarbete: silverutmärkelse europeisk huvudstad för inkludering och mångfald, samt silver för vårt arbete med romsk inkludering. Göteborg var den enda staden som fick pris i båda kategorier.

Den oberoende juryn lyfte Göteborgs arbete med:

- våra politiska råd för minoriteter som säkrar minoriteters politiska representation
- Romano Center i Väst
- Samt omfattande planer och strategier som riktar in sig till flera olika grupper, istället för att bara ha en strategi för alla våra minoriteter, vilket synliggör dessa grupper och deras individuella behov.

Priserna delades ut av EU:s jämlikhetskommissionär Helena Dalli och EU-kommissionens vice-ordförande Vera Jorouva vid en prisceremoni i Bryssel. Kommunalråd Nina Miskovsky (M) deltog på länk, medan GEO representerade på plats.

Till följd av vinsten bjöd EU-kommissionen in Göteborg för att tala vid en panel i Europaparlamentet under den europeiska romaveckan. Ämnet var bra arbetsätt och projekt på lokal nivå i EU som ämnar att öka inkluderingen av den romska befolkningen i Europas samhällen. Mariya Voyvodova (S), ledamot i Göteborgs kommunfullmäktige och ledamot i det nationella rådet för den romska minoriteten, representera staden på plats i Bryssel.

(Uppdaterad juli 2022)

2 Innovation och digitalisering

I kommissionens meddelande [Att forma EU:s digitala framtid](#) utformas den övergripande strategin för unionens digitaliseringspolitik. I strategin presenteras insatser inom tre grundpelare som

kommissionen kommer att fokusera på under de kommande fem åren: 1) teknik som fungerar för människorna, 2) en rättvis och konkurrenskraftig ekonomi och 3) ett öppet, demokratiskt och hållbart samhälle.

3.1 Artificiell intelligens

Den 19 februari 2020 kom EU-kommissionens vitbok "[Om Artificiell Intelligens – En europeisk strategi en EU-strategi för spetskompetens och förtroende](#)" som innehöll förslag till att möjliggöra en tillförlitlig och säker utveckling av AI med respekt för medborgarnas rättigheter. Målet är öka förståelsen av AI och hantera riskerna med användningen av teknologin. Vitbokens syfte är att presentera politiska tillvägagångssätt för hur EU ska uppnå målen. Vitboken bygger på två huvudsakliga aspekter.

- 1) Det politiska ramverket och redogör för åtgärder som ska samordna insatser på europeisk, nationell och regional/lokal nivå. Syftet med ramverket är att mobilisera resurser för att uppnå ett ekosystem av spetskompetens som kan skapa incitament för att anta lösningar baserad på AI-teknologi. Åtgärder:
 - att i slutet av 2020 anta en ny version av den [samordnande planen för AI](#).
 - att främja etablerandet av test- och excellensmiljöer för AI i Europa.
 - att stötta universitet och institutioner att attrahera forskare och professorer samt erbjuda världsledande mastersprogram för AI.
 - att etablera minst en europeisk digital innovationshubb per medlemsstat med hög specialisering mot AI samt att tillgängliggöra riskkapital för AI-utveckling via den europeiska investeringsfonden.
 - att inrätta ett offentligt-privat partnerskap för AI, data och robotik.
 - att förbereda ett "Adopt AI-programme" som kommer att stötta den offentliga sektorn i upphandling av AI-system.
- 2) Framtida [regelverket för AI](#) i Europa måste följa EU:s regler, grundläggande rättigheter och konsumenträttigheter. Regelverket bör fokusera på hur vi ska minimera riskerna för potentiell skada.

Kommissionen la ett förslag till [AI-akt](#) under våren 2021. Harmoniserade regler för utveckling, utsläppande på marknaden och användning av AI-system i unionen enligt en proportionerlig riskbaserad metod fastställs. Vissa särskilt skadliga AI-metoder är förbjudna eftersom de strider mot unionens värden, medan särskilda begränsningar och skyddsåtgärder föreslås i samband med viss användning av biometriska fjärridentifieringssystem för brottsbekämpande ändamål. I förslaget fastställs en solid riskmetod för att definiera AI-system med "hög risk", som medför betydande risker för människors hälsa och säkerhet eller grundläggande rättigheter. GEO har under våren haft ett möte med EU-kommissionen för att ställa klagörande frågor. Stockholm tog fram förslag till ändringsförslag, som tyvärr Göteborg inte hann reagera i tid på, så GEO delade Göteborgs synpunkter med ledamöter i ansvarigt utskott separat från Stockholm.

För att stimulera investeringar avsätter EU resurser från programmet [Digitala Europa](#), [Horisont Europa](#). Utöver en generell satsning på AI hos företag och offentliga sektorn vill kommissionen stödja energieffektiv teknologi och infrastruktur för att göra AI mer hållbart ur miljösynpunkt.

För kommuner och regioner kommer AI vara en betydelsefull faktor för att kunna utveckla välfärden. Den 17 december 2019 fick [BRG](#) i uppdrag av Göteborg Stadshus AB att utreda vilken roll Göteborgs

stad kan ta i utvecklingen av AI, delvis genom det nationella AI-centret på Lindholmen. En av åtgärderna som föreslogs var att aktivera Göteborgs stad genom ett medlemskap i AI-centret och genom en gemensam samordningsgrupp. Göteborg är nu medlem.

En [europeisk AI-allians](#), som inkluderar företag, konsumentorganisationer, fackföreningar och andra företrädare för det civila samhället är sedan juni 2019 öppet för registrering. AI-alliansen ska samla erfarenheter, utbyta åsikter och utveckla gemensamma åtgärder för att uppmuntra utvecklingen av AI.

(Uppdaterad augusti 2022)

3.2 Datalag och datadelning för innovation och skydd för databaser

[EU-strategin för data](#) utgör ett led i den övergripande europeiska digitala strategin. Det blir många strategier, men hur som helst menar EU-kommissionen i datastrategin att hur tillgången till data organiseras kommer vara avgörande för Europas framtida innovationsförmåga. Eftersom ett litet antal stora teknikföretag för närvarande innehar en stor del av världens data finns det enorma möjligheter för Europa framöver. Snabbt ökande datamängder kommer att genereras under de närmaste åren och lagringen flyttas från molntjänster till gränsheter. EU kan bygga vidare på en stark rättslig ram – när det gäller dataskydd, grundläggande rättigheter, säkerhet och IT-säkerhet, den inre marknaden och en hög grad av sammankoppling inom offentliga tjänster.

Göteborg besvarade [samråd om datalagen och rättsligt skydd för databaser](#) (EU21-2021) och menade att det i nuläget är otydligt vad som gäller för vidareutnyttjande av data och att det saknas öppna gemensamma standarder för utbyte av information. Man menar vidare att standarder bör vara tvingande för dem som levererar lösningar till offentliga myndigheter i EU. Syftet med initiativet är bland annat att myndigheter bör ha rätt att fatta bättre beslut på grundval av insikter från icke-personliga data. Data bör vara allmänt tillgängliga, oavsett om det rör sig om den offentliga sektorn eller privatpersoner, nystartade företag eller storföretag. EU vill att initiativet ska öka möjligheten att utveckla nya produkter och tjänster och att den leder till produktivitetsvinster och ökad resurseffektivitet för företagen samt bättre offentliga tjänster. Det kan till exempel bidra till att utveckla individualiserad behandling för patienter, förbättra rörligheten för pendlare eller bidra till att göra Europa till den första klimatneutrala kontinenten senast 2050.

Förslaget till EU:s [datalag](#) presenteras i februari 2022, som innehåller nya regler om vem som kan använda och få åtkomst till data som genereras i EU inom alla ekonomiska sektorer. Den är den sista pusselbiten i EU-kommissionens datastrategi. Konsumenter och företag ska ges mer kontroll över vad som kan göras med deras data, genom att klargöra vem som kan få åtkomst till data och på vilka villkor. Dataakten ska sörja för att industridata delas, lagras och behandlas med full respekt för EU:s regler. Förslaget innehåller verktyg som ska möjliggöra att offentliga myndigheter får åtkomst till och kan använda data som innehas av den privata sektorn och som är nödvändiga i exceptionella omständigheter, framför allt vid ett allmänt nödläge (t.ex. översvämningar och skogsbränder) eller när de behöver data för att kunna fullgöra en lagstadgad uppgift och de inte finns tillgängliga på annat sätt.

Europaparlamentet har pekat ut ansvarigt utskott, utskottet för industri, forskning och energi (ITRE). Utskotten för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO) och Justitieutskottet (JURI) kommer associeras med delad kompetens över hela förslaget.

Rådet stödde förslaget huvudmål och noterade lägesrapporten från det franska ordförandeskapet i juni 2022. Tjeckiska ordförandeskapet har lagt fram sin första kompromisstext i juli 2022.

Ett [utkast till genomförandeförordning](#) om tillgång till öppna data publicerades i maj 2022, och EU-kommissionen tog emot synpunkter under sommaren. Dessa ska bearbetas in i utkastet och under hösten förväntas rättsakten publiceras.

(Uppdaterad augusti 2022)

3.3 Driftskompatibla digitala offentliga tjänster

Inom den digitala omställningen behövs digitala lösningar i samhället, vilket pandemin drivit på ytterligare. Digitaliseringen av offentlig sektor bidrar till att spara tid, minska kostnaderna, öka insynen och förbättra både kvaliteten på data och tillhandahållandet av de offentliga tjänsterna. EU-kommissionen utreder om europeisk interoperabilitet bör bli obligatorisk. En EU-standard skulle möjliggöra gränslösa dataflöden och tjänster i den offentliga sektorn. I nuläget är det [en icke-bindande regel](#).

EU-kommissionen har lovat att man ska stärka interoperabiliteten för att säkerställa samordning och gemensamma standarder för säkra och gränslösa dataflöden och tjänster från den offentliga sektorn. Sedan 2010 har den europeiska interoperabilitetsramen fungerat som referens i och utanför unionen. Den har också legat till grund för de flesta nationella interoperabilitetsramarna (NIF) och strategierna. Under våren 2021 genomfördes ett samråd (EU5-2021) som Göteborg besvarade. Göteborg svarade att man vill se ett direktiv, dvs. bindande lag men med utrymme för nationell anpassning, på området och att offentlig administration behöver guidning i hur man kan öka interoperabiliteten. Göteborg menar också att policyn bör förtydliga befintliga och validerade standarder och att policyn kan möjliggöra harmonisering av regleringar i förhållande till lagstiftning som finns på nationell nivå.

Göteborgs Stads påverkansagenda anger att "Det kommunala perspektivet och kommunala behoven ska i högre grad styra regeringens och EU:s fortsatta digitaliseringsarbete. Ett moderniserat och harmoniserat regelverk respektive översyn av lagstiftning krävs. Det sker en nationell uppföljning av kommunernas och regionernas digitalisering med fokus på användarnas behov, för att skapa förutsättningar för bättre kommunal service genom ökad systemintegration mellan kommuner och regioner. Därmed skapas förutsättningar för att etablera mer sammanhållna tjänster samt system som blir mer kostnadseffektiva. På sikt bör den nationella nivån verka för en EU-övergripande driftkompatibilitet." "På sikt" kan bli för sent eftersom EU ser över driftkompatibilitet nu. Ett [förslag](#) väntades under våren/sommaren 2022, men är uppenbart försenat.

Det europeiska [initiativet för molnbaserade tjänster](#), EU:s [handlingsplan för e-förvaltning](#) och initiativet om en [gemensam digital ingång](#), är alla starkt länkade till driftskompatibiliteten.

(Uppdaterad augusti 2022)

3.4 Batteripolitik – innovation, kompetensförsörjning och hållbarhet

Sedan 2017 finns den så kallade [batterialliansen \(EBA\)](#), ett industripartnerskap mellan EU-kommissionen, medlemsstater, industri och forskarvärlden, som ska göra Europa till en global ledare inom hållbar batteriproduktion och användning. Batterier är en strategisk del av Europas gröna och

digitala omställning och en nyckelteknologi som möjliggör fordonssektorns konkurrenskraft. Intressenter som företag och organisationer har möjlighet att gå med via en [kontaktsida](#).

Som en bilaga till EU:s meddelande 2018 ” Hållbar mobilitet i EU: säker, uppkopplad och ren” antogs [EU:s strategiska plan för batterier](#), i vilken det bland annat konstateras att Europa från och med år 2025 kunna ha en batterimarknad värd upp till 250 miljarder euro per år, med minst 10–20 stora fabriker för massproduktion av battericeller) bara för att täcka efterfrågan i EU. Kommissionen vill främja ett gränsöverskridande och integrerat europeiskt tillvägagångssätt som omfattar hela värdekedjan i batteriernas ekosystem med fokus på hållbarhet, från utvinning och bearbetning av råvaror, utformning och tillverkning av battericeller och batteripaket, användning och återanvändning av batterier, till återvinning och omhändertagande av produkterna i ett cirkulärekoniskt sammanhang. Handlingsplanen har följande syften:

- Säkra tillgången till råvaror, underlätta tillgången till de europeiska råvarukällorna, samt få tillgång till sekundära råvaror genom återvinning;
- Stödja europeisk tillverkning av battericeller i stor skala genom att sammanföra viktiga aktörer i branschen och genom att samarbeta i partnerskap med medlemsstaterna och Europeiska investeringsbanken EIB för att stödja innovativa tillverkningsprojekt;
- Stärka industrins ledarposition genom att accelerera EU-stödet till forskning och innovation. Stödet riktas till alla steg i värdekedjan (avancerade material, ny kemi, tillverkningsprocesser, batterihanteringssystem, återvinning, nyskapande affärsmodeller);
- Utveckla och stärka en högkvalificerad arbetskraft i alla delar av värdekedjan för batterier för att överbrygga kompetenslyftan. Tillhandahålla lämplig utbildning, omskolning och kompetenshöjning och göra Europa till en attraktiv plats för experter i världsklass när det gäller utveckling och produktion av batterier.
- Främja hållbarheten i EU:s battericellstillverkning med lägsta möjliga miljöpåverkan.

I samband med europeiska batterialliansens senaste möte lanserades [batterialliansen akademi](#) vars uppdrag är att sköta ”uppskilling” (uppdatering av redan befintlig kompetens) och ”reskilling” (förmedling av ny kompetens) av omkring 800 000 personer inom den europeiska batterisektorn till och med år 2025. Syftet med det nya initiativet är att åtgärda den brist på kompetens som råder inom sektorn till följd av dess snabba expansion. [EIT InnoEnergy](#) kommer att ansvara för implementeringen.

Rapporten om energiunionens tillstånd 2021 beskriver framsteg i konkurrenskraften för ren energiteknik, inklusive [bilaga fyra](#) i vilken marknaden för batterier och väteelektrolys i EU utvärderas.

EU håller på att uppdatera batteridirektivet för att bättre ta hänsyn till cirkularitet, förbättra hållbarheten och hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen. EU-kommissionen har lagt fram ett [förslag till förordning](#). Förslaget har tre mål: att stärka den inre marknads funktion (inklusive produkter, processer, förbrukade batterier och återvinningsprodukter), genom att säkerställa lika villkor genom en gemensam uppsättning regler; främja en cirkulär ekonomi; och minska miljöpåverkan och social påverkan under alla stadier av batteriets livscykel. ENVI-kommittén antog sin rapport den 10 februari 2022, vilket höjde ambitionsnivån i kommissionens förslag.

Europaparlamentet röstade om sin rapport i plenum i mars 2022. Rådet kom överens om en allmän riktlinje den 17 mars 2022. Trialogerna har inletts.

(Uppdaterad augusti 2022)

3.5 Innovationsagendan

EU:s innovationspolitik är ett viktigt område med betydande EU-investeringar, och kompletterar forskningspolitiken. EU:s forskningsprogram Horisont Europa, har numera en innovationspelare som har både befintliga och nya verktyg för att stödja uppstarts företag, expanderande företag och små och medelstora företag. Syftet är att främja den djuptekniska innovationen i Europa och förverkliga de möjligheter som den gröna och den digitala omställningen erbjuder, samt hitta lösningar när det gäller behovet av framtida strategiskt oberoende.

Europeiska innovationsrådet (EIC), inrättades 2021 och har en budget på 10 miljarder euro, och syftar till att stödja innovation under hela innovationscykeln, från ett tidigt skede av forskningen till koncepttest, tekniköverföring samt finansiering och expansion av uppstarts företag och små och medelstora företag.

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) har utvecklats genom att inrätta nya kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper), t.ex. inom mobilitet och den kulturella och kreativa sektorn, lägga större tonvikt vid att åtgärda regionala obalanser och verka för att öka entreprenörs- och innovationskapaciteten vid högre utbildningsanstalter.

Genom Horisont Europas initiativ för europeiska innovationsekosystem strävar EU också efter att skapa mer sammankopplade och effektiva innovationsekosystem för att stödja expansion av företag, främja innovation och stimulera samarbete mellan nationella, regionala och lokala innovationsaktörer.

GEO deltog i den skriftliga konsultationen, en workshop och [en konferens](#) ledd av EU-kommissionen under första kvartalet 2020 om innovationsekosystem och skapandet av europeiska system under pelare 3 i Horisont Europa. Första utkastet till [implementeringsstrategin för Horisont Europa](#) publicerades i juni 2020.

I juli 2022, presenterades EU:s nya [innovationsagenda](#). Baserat på agendan, kommer Europa att utveckla nya tekniska lösningar för att ta itu med de mest akuta samhällsutmaningarna samt föra ut dessa lösningar på marknaden. I den nya europeiska agendan för innovation fastställs 25 särskilda åtgärder inom fem flaggskeppsinitiativ:

- Finansiering av expanderande företag leder till att institutionella investerare och andra privata investerare i Europa investerar i och drar nytta av expansionen av europeiska djuptekniska uppstarts företag.
- Att möjliggöra innovation med hjälp av "försöksrum" och offentlig upphandling kommer att främja innovation genom förbättrade ramvillkor, inbegripet experimentella regleringsmetoder (t.ex. regulatoriska sandlådor, probvåddar, levande laboratorier och offentlig upphandling av innovativa lösningar).
- Att påskynda och stärka innovationen i de europeiska innovationsekosystemen runtom i EU kommer att medföra att regionala knutpunkter för innovation inrättas och hjälpa medlemsländerna och regionerna att avsätta minst 10 miljarder euro till konkreta

interregionala innovationsprojekt, bland annat inom djupteknisk innovation avseende centrala EU-prioriteringar. Det kommer också att stödja medlemsländerna när det gäller att främja innovation i alla regioner genom integrerad användning av sammanhållningspolitiken och Horisont Europa-instrumenten.

- Att främja, locka till sig och behålla djupteknisk kompetens kommer att säkerställa utvecklingen och flödet av viktig djupteknisk kompetens i och till EU genom en rad initiativ, bland annat ett innovationsprogram för uppstartsföretag och expanderande företag, en EU-kompetensreserv för att hjälpa uppstartsföretag och innovativa företag att hitta kompetens utanför EU, ett program för kvinnligt företagande och kvinnligt ledarskap samt ett banbrytande initiativ rörande aktieoptioner för anställda i uppstartsföretag.
- Förbättrade instrument för beslutsfattande kommer att vara avgörande för utveckling och användning av robusta, jämförbara dataset och gemensamma definitioner (uppstartsföretag, expanderande företag) som kan ligga till grund för politik på alla nivåer i EU, och för bättre politisk samordning på europeisk nivå genom Europeiska innovationsrådets forum.

För Göteborgs aktörer är det viktigt att delta i europeiska initiativ, inte alltid för tillskottet av medel, utan för att vara med i det europeiska innovationssystemet, lära av andra, och synliggöras bland de ledande innovationsaktörerna i Europa.

(Uppdaterat augusti 2022)